

до доходу
[Handwritten signature]

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

студентки Пшеничної Анни Андріївни *[Signature]*
(ІПБ)

академічної групи 072-18зск-1 (заочна форма навчання)
(цифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: «Організація кредитування у комерційному банку (на прикладі АТ КБ «Приват Банк»)»

| Керівники | Прізвище, ініціали | Оцінка за шкалою | | Підпис |
|------------------------|-----------------------|------------------|-----------------|--------------------|
| | | рейтинговою | інституційною | |
| Кваліфікаційної роботи | доц. Крилова О.В. | 86 | <i>добре</i> | <i>Е.В.</i> |
| Рецензент | <i>Мухометов Р.А.</i> | 90 | <i>відмінно</i> | <i>[Signature]</i> |
| Нормоконтролер | Доценко О.Ю. | 85 | <i>добре</i> | <i>[Signature]</i> |

Дніпро
2021

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

ЗАТВЕРДЖЕНО
завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів
(підпис)
О.В.Срмошкіна
(прізвище, ініціали)
" _____ " _____ 2021 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр

студентка Пшеничній Анні Андріївни академічної групи 072-18зск-1
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

На тему: «Організація кредитування у комерційному банку (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)»

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від 14.05.2021 № 265-с

| Розділ | Зміст | Термін виконання |
|--------------------------|---|---------------------------|
| ВСТУП | Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи | 03.05.2021- 06.05.2021 |
| Розділ 1 | Теоретичні аспекти організації кредитування в комерційному банку | 07.05.2021- 16.05.2021 |
| Розділ 2 | Характеристика та аналіз кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» | 17.05.2021- 27.05.2021 |
| Розділ 3 | Рекомендації щодо організації кредитування АТ КБ «ПриватБанк» | 28.05.2021- 03.06.2021 |
| ВИСНОВКИ | | 04.06.2021- 06.06.2021 |
| Демонстраційний матеріал | Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту | 07.06.2021- 10.06.2021 |

Завдання видано

Е.В.
(підпис керівника)

(Кривоша О.В.)
(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання 19.04.2021 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 14.06.2021 р.

Завдання прийнято до виконання

А.А.
(підпис студента)

Пшенична А.А.
(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Пшенична А.А. – Організація кредитування у комерційному банку (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк») – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2021.

Мета кваліфікаційної роботи – удосконалення знань стосовно сутності та організації кредитних операцій комерційних банків, розкриття їх значення в структурі активів банку та визначення напрямів розвитку кредитування на прикладі АТ КБ «ПриватБанк» та теоретичне обґрунтування найбільш ефективного методичного підходу щодо його планування і розподілу на основі систематизації існуючих пропозицій щодо цього питання.

У вступі викладено сучасний стан проблеми, обґрунтована актуальність теми, конкретизовано задачі кваліфікаційної роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження.

У першому розділі визначено економічну сутність та функції банківського кредиту, розглянуто існуючі теоретичні та методологічні підходи організації банківського кредитування.

У другому розділі надана характеристика діяльності АТ КБ «ПриватБанк», проведено аналіз його кредитного портфелю та зроблені висновки щодо його якості.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи розраховані прогностичні показники обсягу кредитного портфелю на основі моделей ліній тренду, функція програми «Excel» та запропоновано найбільш ефективні методи удосконалення організації кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк».

КРЕДИТНА ДІЯЛЬНІСТЬ, КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ, КРЕДИТНИЙ СКОРИНГ,
КРЕДИТНА ПОЛІТИКА, ПРОГНОЗУВАННЯ

ABSTRACT

Pshenychna A.A. - Organizing credit lending in a commercial bank (in terms of CB PrivatBank JSC) - A qualification paper on the rights of a manuscript.

Qualification work for obtaining the educational and qualification level of bachelor's degree for the specialty 072 «Finance, banking law and insurance». - Dnipro University of Technology, Dnipro, 2021.

The purpose of the qualification work is to improve knowledge about the nature and organization of credit operations of commercial banks, disclose their importance in the structure of bank assets and determine areas of lending on the example of JSC CB «PrivatBank» and theoretical justification of the most effective methodological approach to its planning and distribution, suggestions on this issue.

The introduction outlines the current state of the problem, substantiates the relevance of the topic, specifies the objectives of the qualification work, defines the object and subject of research.

The first section defines the economic essence and functions of bank credit, considers the existing theoretical and methodological approaches to the organization of bank lending.

The second section describes the activities of JSC CB «PrivatBank», analyzes its loan portfolio and draws conclusions about its quality.

The third section of the qualification work calculates the forecast indicators of the loan portfolio based on models of trend lines, the function of the program "Excel" and offers the most effective methods of improving the organization of credit activities of JSC CB «PrivatBank».

CREDIT ACTIVITY, CREDIT PORTFOLIO, CREDIT SCORING, CREDIT POLICY, PROGNOSTICATION

ЗМІСТ

| | |
|--|----|
| ВСТУП..... | 6 |
| РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ КРЕДИТУВАННЯ В КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ..... | 8 |
| 1.1. Сутність та економічний зміст організації банківського кредитування..... | 8 |
| 1.2. Теоретичні основи механізму організації банківського кредитування..... | 15 |
| 1.3. Методичні підходи до оцінки кредитного портфеля банку..... | 18 |
| 1.4. Методичні підходи до формування кредитної політики комерційних банків України..... | 24 |
| Висновки до розділу 1..... | 34 |
| РОЗДІЛ 2 ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»..... | 36 |
| 2.1. Характеристика діяльності АТ КБ «ПриватБанк»..... | 36 |
| 2.2. Аналіз сучасного стану кредитування в Україні..... | 42 |
| 2.3 Аналіз кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк»..... | 48 |
| Висновки до розділу 2..... | 60 |
| РОЗДІЛ 3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ КРЕДИТУВАННЯ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»..... | 61 |
| 3.1. Прогнозування обсягу кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» | 61 |
| 3.2. Методи удосконалення організації кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк»..... | 65 |
| 3.3. Пропозиції щодо удосконалення кредитної політики АТ КБ «ПриватБанк»..... | 70 |
| Висновки до розділу 3..... | 72 |
| ВИСНОВКИ..... | 73 |
| СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... | 75 |
| ДОДАТКИ..... | 78 |

ВСТУП

Актуальність теми. Стан економіки України за обставин політичної й економічної нестійкості, обмеженості економічних ресурсів та епідемії залежить від ефективності функціонування банківської системи, тому, що значні обсяги вільних ресурсів, які належать якраз банківському сектору, здатні гарантувати постійний ріст економіки нашої країни.

Банківське кредитування виконує вагомую роль у забезпеченні відновлюваних процесів в економіці, сприяє формуванню нових підприємств, за рахунок цього збільшенню кількості робочих місць та забезпечує соціально-економічний розвиток та економічне зростання. За таких умов розвиток банківського кредитування має не тільки виконувати значущу роль у процесі перерозподілу капіталу, але й бути основним елементом економічного зростання та розвитку національної економіки.

На цій стадії діяльності банківської системи нашої країни основним завданням є застосування її кредитного потенціалу для посилення банківського кредитування реального сектора економіки. Тому питання дослідження сутності банківського кредитування та його вплив на процес підтримки стабільного економічного росту України набувають особливої актуальності.

Метою дослідження є удосконалення знань стосовно сутності та організації кредитних операцій банків, розкриття їх значення в структурі активів банку та визначення напрямів розвитку кредитування.

Для досягнення мети дослідження було визначено **наступні завдання:**

- визначити сутність та необхідність банківського кредитування;
- розібрати процес кредитування в банківських установах;
- проаналізувати звітність щодо кредитних операцій АТ КБ «Приват Банк» та з'ясувати тенденції їх змін;
- проаналізувати основні напрями розвитку кредитування в Україні;
- запропонувати шляхи розвитку кредитування в Україні.

Об'єкт дослідження – є економічні відносини між АТ КБ «ПриватБанк» та суб'єктами ринку з приводу здійснення кредитних операцій банку.

Предметом дослідження є діяльність АТ КБ «ПриватБанк» щодо здійснення кредитних операцій.

Методи дослідження. У процесі виконання роботи було використано наступні методи досліджень: аналіз – при вивченні літератури та інших інформативних джерел (для визначення сутності банківського кредитування), статистично-економічний – для оцінки ринку кредитів в Україні та ефективності кредитної діяльності банків; дедукції – для обґрунтування висновків й пропозицій відносно вдосконалення операцій з надання кредитів у АТ КБ «ПриватБанк» та підвищення їх ефективності.

Інформаційною базою дослідження є законодавство України, інші нормативно-правові документи, посібники, наукові статті та дослідження вчених-економістів. Джерелами для проведення аналітичних розрахунків є: офіційна статистична та фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк».

Практична цінність отриманих результатів дипломного дослідження полягає в удосконаленні отриманих знань щодо особливостей розвитку й функціонування кредитування в Україні в теперішніх умовах.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

1.1. Сутність та економічний зміст організації банківського кредитування

Банківська система є однією з найважливіших структур ринкової економіки. Розвиток банків, товарного виробництва і товарообігу історично були паралельними і тісно перепліталися. У той же час банки виступали посередниками для перерозподілу капіталу за рахунок готівкових розрахунків та кредитування, що значно покращують загальну ефективність виробництва та сприяють підвищенню продуктивності суспільної праці. Одним з найважливіших напрямів діяльності комерційних банків є процес кредитування.

На поверхні економічних явищ кредит – це свого роду боргове відношення до грошових коштів. Завдяки кредитуванню купуються товарно-матеріальні цінності, різні машини, механізми та товари в розстрочку. Об'єктами, які отримані за допомогою позики, є різні цінності (речі, товари). Але визначення такого поняття, як кредит, виходить за рамки політичного економічного аналізу. Наука про гроші і кредит вивчає не самі речі, а взаємини між суб'єктами щодо цих речей. У цьому відношенні кредит як економічна категорія розглядається як вид суспільних відносин.

Основними причинами необхідності кредитування є: існування товарного виробництва і пов'язаного з ним товарного обігу, необхідність забезпечення безперервності простого і розширеного відтворення, коливання потреб в обігових коштах суб'єктів ринку особливості кругообігу індивідуальних капіталів.

Основними джерелами кредитування є: кошти, які накопичуються у фонді розвитку виробництва; обігові кошти підприємства; збереження населення; грошові накопичення держави; власні кошти кредитних установ; залишки коштів на рахунках бюджетних організацій до їх використання.

Економічні передумови кредитування: майнове розшарування суспільства на ранніх етапах розвитку суспільства; необхідність акумуляції тимчасово вільної вартості для надання її в позичку; довіра контрагентів кредитних відносин; кредитору потрібні певні гарантії повернення кредиту; збіг економічних інтересів кредитора і позичальника; учасники кредитних відносин мають бути юридично самостійними особами; отримання позичальником у майбутньому регулярних доходів; функціонування суб'єктів господарювання на засадах комерційного розрахунку тощо.

Значення кредиту в економіці:

- скорочується час для задоволення економічних, комерційних та особистих потреб;
- це підтримка сучасної економіки та невід'ємна частина економічного розвитку та технічного прогресу;
- завдяки кредиту кредитори мають можливість отримати додаткові грошові кошти при передачі певної суми вільних ресурсів позичальнику і підняти рівень своєї кредитоспроможності;
- кредит є не лише важливим джерелом інвестицій, а й засобом поліпшення матеріального добробуту населення.

Характеристика ролі кредиту є результатом його застосування до всієї економіки, особливо населення. Одним із проявів ролі кредиту є його вплив на безперервність виробництва та збуту. Оскільки позикові кошти надаються для задоволення тимчасових потреб, виникають «надходження» та «відходження» коштів позичальників. Це допомагає подолати затримку процесу відтворення, забезпечити безперервність і пришвидшити його.

Кредит відіграє важливу роль у задоволенні тимчасових потреб у фінансуванні, що може бути пов'язано із сезонним виробництвом та продажем певної продукції. Використання позикових коштів дозволяє створювати сезонні запаси та здійснювати сезонні витрати для підприємств у відповідних галузях економіки.

Кредит відіграє важливу роль у розширенні виробництва. Позичені кошти сприяють збільшенню товарно-матеріальних запасів, що використовуються для збільшення основних фондів. та розширенню виробництва та збуту товару.

Кредит у сфері грошового обігу гарантує надходження та виведення готівки з обігу через банки на кредитній основі. Тому кредит відіграє важливу роль у формуванні готівкових та безготівкових оборотних коштів, забезпечуючи безперервність безготівкових.

Роль кредиту особливо важлива в роботі з неповноцінною валютою (валютою, яку дорогоцінні метали не можуть замінити). Це пов'язано зі збільшенням грошової маси при роботі з неповноцінною валютою на основі кредитних відносин.

Функції кредиту є найбільш суперечливим питанням в теорії кредиту. Різниця в кількості та змісті функцій обумовлена не лише різними трактуваннями сутності кредиту, а й відсутністю єдності у визначенні методологічних підходів до їхнього аналізу.

Зазвичай розрізняють грошову (емісійну) та контрольну (стимулюючу) функції кредиту. Оскільки із суті кредиту випливає, що за його допомогою відбувається перерозподіл вартості на умовах повернення, то можна сказати, що кредит виконує функцію перерозподілу в процесі відтворення (рис. 1.1).

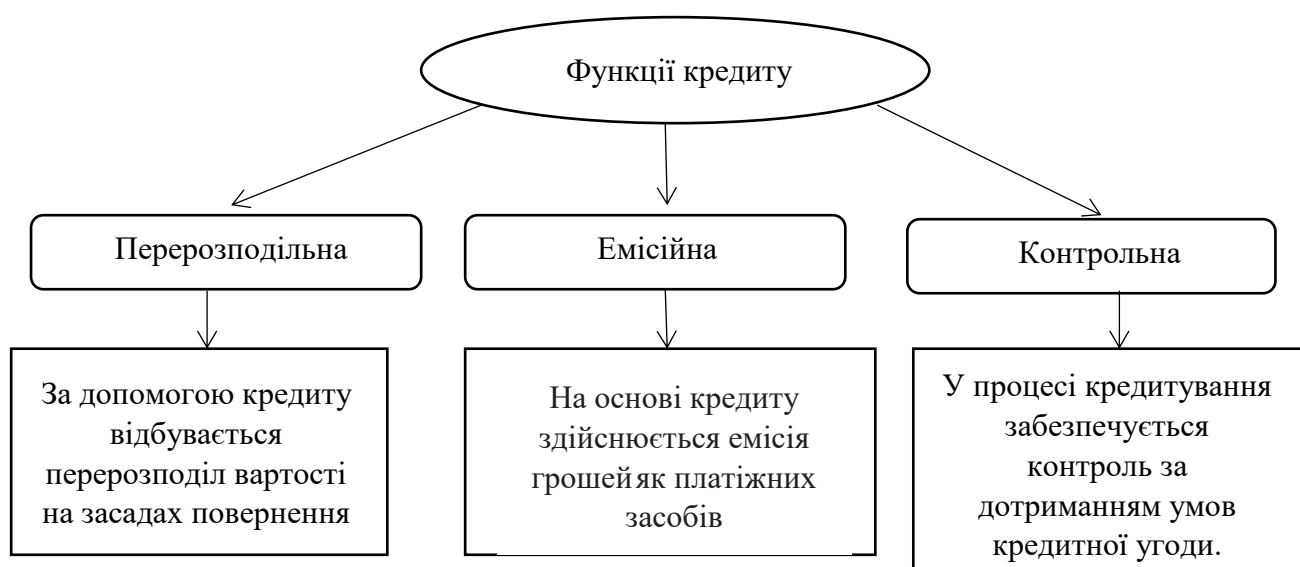


Рис.1.1. Функції кредиту.

Види кредиту тісно пов'язані з його структурою, тому, перш ніж зрозуміти, які є форми та види кредиту, було коротко розглянуто його структуру. Структура – це те, що залишається стабільним і незмінним. Кредит складається з елементів, які тісно взаємодіють між собою. Ці елементи є в першу чергу суб'єктами його відносин.

Існує такі основні види кредиту: комерційний, банківський, державний та лізинговий, які відрізняються між собою за складом учасників, об'єктом позики, динамікою, розміром відсотків та сферою діяльності.

1. Комерційний кредит – це кредит, який один підприємець надає іншому підприємцю у вигляді продажу товару з відстрочкою платежу. Особливістю комерційного кредиту є злиття позичкового та промислового капіталу. Призначення комерційного кредиту – прискорення продажу товарів та отримання прибутку. Розмір цього кредиту обмежений розмірами запасів промислового та торгового капіталів.

2. Банківський кредит надається у вигляді грошових коштів банківськими установами, іншими кредитно-фінансовими установами та іншими одержувачам. Об'єктом банківського кредиту є грошовий капітал, відокремлений від промислового капіталу. Кредитний договір тут відокремлений від актів купівлі-продажу. [9]

В Україні на законодавчому рівні визначено єдине поняття такої категорії, як банківський кредит. Воно знаходиться в законі України «Про банки та банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III : «Банківський кредит – будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми». [6]

Це тлумачення є найвірнішим для визначення суті банківського кредиту.

Банк у залежності від потреб та можливостей позичальника, а також інтересів самого банку може надавати кредити на різних умовах. Тому на

практиці існує поділ банківських позик за різноманітними ознаками та критеріями, тобто класифікація кредитів для полегшення контролю та управління кредитним портфелем банку: за призначенням та характером використання позикових коштів; за наявністю та видом (характером) забезпечення кредиту; за строками використання кредиту; за методами надання та способами повернення кредиту; за характером та способом сплати процента; за числом кредиторів; за ступенем ризику тощо.

3. Державний кредит – це кредитні відносини, в яких позичальником є переважно держава, а кредитором – юридична або фізична особа. Метою державних позик є мобілізація державною коштів для фінансування державних видатків, особливо при дефіциті державного бюджету, та регулювання економіки.

4. Лізинговий кредит – це кредитні відносини між незалежними особами щодо оренди майна на певний строк з укладанням договору. [9]

У кредитній угоді суб'єктами відносин завжди є кредитор і боржник.

Становлення кредитора та боржника в основному базується на товарному обігу. Процес купівлі-продажу товару не завжди призводить до того, що продавець негайно отримує його грошовий еквівалент, покупець не завжди має можливість негайно оплатити товар. Тому оплата в такому випадку здійснюється через певний проміжок часу. Так, продавець стає кредитором, а покупець – боржником.

Товарний обіг – не єдина основа появи кредитора і боржника. Кредитор та боржник з'являться у всіх випадках, коли на одному полюсі (в одного суб'єкта) затримується отримання еквівалента, а на іншому полюсі – його виплата.

Кредитор – сторона в кредитних відносинах, що надає кредит. Кредитором може бути суб'єкт, який видає кредит, тобто фактично надає грошові кошти у тимчасове користування. Щоб надати кредит, кредитору потрібно мати певні ресурси. Їх джерелом можуть бути власні заощадження або ресурси, залучені від інших учасників економічного процесу. У сучасній економіці банк-кредитор може не лише позичати власні ресурси, а також використовувати залучені кошти,

що зберігаються на його рахунках, а також за рахунок розміщення та облігацій та акцій. Мобілізуючи вільні грошові ресурси підприємств і населення, банкіри стають колективними кредиторами.

Боржник – отримувач кредиту – сторона в кредитних відносинах, що отримує кредит і зобов'язана повернути отримані гроші. Історично одержувачами кредиту є особи, які вважають, що їм потрібні додаткові ресурси. З утворенням банків відбувається не тільки концентрація кредиторів, а й значне розширення складу споживачів кредитів.

Особливе місце в кредитному договорі належить боржнику – отримувачу кредиту.

Перш за все, боржник-отримувач кредиту не є повноправним власником наданих йому коштів, він просто виступає в ролі їх тимчасового власника і використовує чужі ресурси, які йому не належать.

По-друге, боржник-отримувач кредиту використовує кошти, що надаються в сфері обігу та виробництва (для придбання матеріалів, збільшення та оновлення виробництва). Кредитор надає кредит на етапі обміну, не вступаючи у виробничий процес.

По-третє, боржник-отримувач кредиту повертає ресурси, які завершили свій економічний цикл. Щоб забезпечити погашення кредиту, позичальник повинен організувати свою діяльність у такий спосіб, щоб була можливість виділити достатньо коштів для розрахунків з кредитором.

По-четверте, боржник-отримувач кредиту не тільки повертає отриману вартість, яка була надана в тимчасове використання, але й більше, ніж отримав від кредитора, він є платником кредитного доходу.

По-п'яте, боржник-отримувач кредиту залежить від кредитора, і кредитор повідомляє боржника про свої побажання. Економічна необхідність у кредиторі змушує позичальника раціонально використовувати надані йому кошти та виконувати свої зобов'язання боржника. Навіть повернувши надані кошти та виплативши йому приріст до них у формі кредитного доходу, він не втрачає своєї залежності від кредитора: можливо, він вбачає майбутнього кредитора у своєму

колишньому кредиторі, і тому зобов'язаний повністю виконувати всі вимоги, засновані на кредитному договорі, створивши цим основу для отримання чергового кредиту.

Проте у цьому випадку позичальник як повноправна сторона не втратить свого значення в кредитному договорі. Без того, хто має потребу в кредитуванні не може бути і кредитора. Користувач кредитом повинен не тільки отримати його, а й використати отримані ресурси для погашення свого боргу в повному обсязі. У цьому сенсі користувач кредитом – продуктивна сила, від якої залежить ефективне застосування ресурсів, отриманих у тимчасове користування.

Банківський кредит – це актив банку (джерело якого – власний та залучений капітал) у грошовій формі, що передається у тимчасове користування на засадах строковості, повернення, платності, забезпеченості та цільового використання.

Строковість кредиту означає, що кредит видається на певний період і повинен бути повернений після закінчення цього періоду.

Повернення кредиту означає, що позичені кошти мають бути повернені через певний проміжок часу. Погашення кредиту гарантується безперервністю руху коштів та їх конвертацією на завершальній стадії в грошову форму.

Платність кредиту полягає в тому, що кредити банк видає за плату, яка становить певну частку кредиту і вимірюється в відсотках (денних, місячних, річних). Розмір відсотків повинен бути встановлений таким чином, щоб сума, отримана від відсотків, включала вартість коштів, необхідних банку для залучення коштів, потрібних для кредиту та витрати на ведення банківської справи, та найголовніше – забезпечувала одержання певного доходу.

Принцип забезпеченості кредиту полягає в тому, що банки мають право захищати власні інтереси та не допускати збитків, спричинених нездатністю позичальника повернути кредит. У банківській практиці найпоширенішими формами забезпечення кредиту є такі форми: застава майна, гарантія чи порука, страхування фінансових ризиків тощо. Цільове призначення використання

передбачає вкладення кредитних коштів на конкретні цілі, зазначені в кредитному договорі. [16]

1.2. Механізм організації банківського кредитування

Банківський кредит – одна з найпоширеніших форм кредитних відносин в економіці, об'єктом яких виступає процес передачі в позику безпосередньо грошових коштів. Надається виключно банками, що мають ліцензію на здійснення подібних операцій від центрального банку.

Хоча в перекладі з латинської мови «позичати» означає «довіра», але процес кредитування в сучасних умовах є ризикованою активною операцією, і якщо вжити необдуманих заходів, це може призвести до втрати ліквідності та банкрутства.

Процес надання кредиту – це спосіб реалізації кредитних відносин, що розташовані в певному порядку та приймаються даним банком.

У процесі короткострокових та довгострокових позик цей процес виконує функцію перерозподілу коштів у національній фінансовій системі. Попит на оборотні кошти суб'єктів ринкової економіки забезпечується за рахунок вільних фінансових ресурсів, що надаються комерційними банками, а банки, в свою чергу, залучають їх з ринку депозитів та приватних внесків.

Процес кредитування – це складна процедура, що складається з декількох етапів, і необережність на кожному етапі чревата серйозними помилками та прорахунками.

Першим етапом є оцінка макроекономічної ситуації в цілій країні, особливо регіону, де знаходиться потенційний позичальник, аналіз галузевої динаміки у вибраному напрямі кредитування та перевірка підготовки співробітників банку до роботи з різними категоріями позичальників.

Другий етап – безпосередньо надання банківського кредиту.

Співробітники (інспектори) кредитного відділу приймають заявки на позики на основі обраних напрямків відбору, встановлених та прийнятих кожним

банком. Залежно від видів кредитування (інвестиційне, короткострокове, кредитування юридичних осіб, кредитування фізичних осіб, як споживацьке, так і бізнес-кредитування приватних підприємців) до заявки на кредит йде отримання і підбір необхідної документації. Тут працівники кредитного відділу повинні провести економічний аналіз наданих документів та зробити висновки щодо ринкової можливості та привабливості проведення кредитованої операції. Виконуючи цей вид роботи, працівники кредитного відділу повинні мати навички економістів та маркетологів, а також знання макроекономічних, галузевих та регіональних національних економічних тенденцій.

Згідно з проведеним аналізом, необхідно вибрати оптимальний метод позики, тип рахунку позики, термін позики, узгодити розмір та вид процентної ставки за кредитом та спосіб погашення.

Ще однією проблемою сучасної банківської практики є вирішення проблеми забезпечення. Причина, через яку ця проблема є серйозною, полягає в тому, що бракує практично ефективних механізмів притягнення до відповідальності нечесних позичальників.

Зокрема, залежно від стану боржника банк – кредитор має право звернутися до суду з вимогою доручити зовнішнє управління майном боржника, або з проханням застосувати до боржника ліквідаційні процедури.

Однак, поки в Україні кредитор не бачить реальної можливості повернути непогашені позичкові кошти через суд, то до того часу одним із показників професіоналізму кредитного персоналу буде те, чи володіють вони навичками роботи з заставою. Криза ліквідності та банкрутство багатьох банків безпосередньо залежать від ризикованої кредитної політики керівництва банку та некомпетентності персоналу кредитних установ.

Найважливішою заключною процедурою на цьому етапі є підготовка та укладення кредитного договору.

Третій етап кредитного процесу – контроль за використанням кредиту.

Використання позики означає напрямок, у якому кошти, виділені банком, використовуються для погашення зобов'язань з господарської та фінансової діяльності. Найважливішою умовою використання позик є ефективність кредитних заходів, що дозволяє забезпечити надходження готівкової виручки та прибутку для погашення банківських боргів та сплати відсотків.

Головною метою цього етапу кредитного процесу є забезпечення регулярної виплати боргових відсотків та погашення позики.

Звичайно, через непередбачуваний розвиток подій існує ризик невиконання зобов'язань по кожній позиції. Банки можуть проводити політику кредитування лише абсолютно надійних позичальників, але вони втратять багато вигідних можливостей. У той же час, якщо виникають труднощі з погашенням, банк також заплатить високу ціну. Тому розсудлива кредитна політика спрямована на досягнення балансу між обачністю та максимізацією повного потенціалу можливостей прибуткового розміщення ресурсів.

Труднощі з поверненням позик часто трапляються не випадково і не відразу. Це процес, який еволюціонує з часом. Досвідчені працівники банку можуть виявити ранні ознаки процесу, коли нові клієнти зазнають фінансових труднощів, і вжити заходів для виправлення ситуації та захисту інтересів банку. Ці заходи слід вжити якомога швидше, перш ніж ситуація вийде з-під контролю і втрати стануть незворотними.

Четвертий етап кредитного процесу – повернення банківської позики. Повернення позики означає повернення грошових надходжень до банку та сплату відповідних відсотків. Повернення позики – вінець всієї роботи, проведеної всім кредитним відділом, а також відповідь на якість та професіоналізм працівників на всіх ранніх етапах кредитного процесу.

Якщо боржник легко повертає позику і сплачує за неї відсотки, йому залишається лише закрити кредитну справу (досьє), а це означає, що майбутнє позичальника сповнене надій і вже має хорошу кредитну історію в банку.

Якщо виникає ситуація неповернення позик та неповернення відсотків, всі працівники кредитного відділу банку повинні провести велику роботу, щоб

усунути проблему позики, а потім проаналізувати, чи є помилка при видачі позики та перевірці його використання.

Але щодо якісного забезпечення позики, яке дозволяє швидко реалізувати та погасити суму основного боргу, відсотків, штрафів та несвоєчасних платежів, можна говорити про закриття проблемного кредиту в будь-якому випадку.

Тут перевіряється перевірка кваліфікації оцінювачів та зручності обраної схеми затвердження застави в банк. На практиці банки часто стикаються з великими труднощами у легітимності реалізації застави через непередуманість плану реалізації застави.

Отже, на сьогоднішньому етапі одну з найважливіших ролей у стимулюванні розвитку економіки відіграє банківський кредит як головне джерело забезпечення грошовими ресурсами поточної господарської діяльності підприємств незалежно від форми власності та сфери господарювання. [15]

1.3. Методичні підходи до оцінки кредитного портфеля банку

Сучасний етап розвитку українського фінансового ринку характеризується банкоцентричною моделлю, яка виявляється у наданні банківських позик для розширення відтворення у реальному секторі економіки (крім власних коштів суб'єктів господарювання). Тому, як основний суб'єкт тимчасового накопичення вільних коштів, банківські установи є носіями суспільних кредитних відносин, ефективно використовуючи накопичені ресурси для задоволення тимчасових потреб підприємств та населення.

Ефективна кредитна політика вимагає комплексних методологічних методів оцінки якості кредитних портфелів банків. Усі методи оцінки якості кредитних портфелів відрізняються формами оцінки, які базуються на особистому досвіді кредитного експерта.

Основними видами систем оцінки кредитного ризику є: методи експертних оцінок, статистичні методи, аналітичні методи.

Розглянуто більш детально кожен з представлених видів методів:

1. Метод експертних оцінок.

Цей метод базується на оціночних дослідженнях, проведених експертами, включаючи збір узагальнених експертних оцінок. Метод містить: оцінку кредитоспроможності банківських клієнтів, методи, що відповідають економічним стандартам банківської системи, обчислення величини ризику в кредитному портфелі комерційних банків та визначення необхідного розміру резерву банку для покриття можливих збитків, спричинених кредитним ризиком.

При порівнянні розрахованих показників з нормативними значеннями виникає складність застосування цього методу для оцінки сумарного кредитного ризику портфеля банку. Так як значення деяких розрахованих показників може відповідати нормативним стандартам, тоді як інших показників – ні, тому у цьому випадку необхідно призначити загальний показник для визначення рівня ризику.

Видом методу експертної оцінки є рейтинговий метод, тобто коли банк розраховує рейтинг за певною методикою і робить висновок про кредитоспроможність позичальника.

Основним методом встановлення рейтингів якості кредитного портфеля, що застосовується у міжнародній практиці, є номерна і бальна система. Суть номерної системи полягає в тому, що для кожної групи ризику визначається обмежений перелік показників, а кожен конкретний елемент кредитного портфеля відноситься до неї відповідно до цього переліку. Номерна система базується на висновках експертів і її складно визначити кількісно. Це її основний недолік. Широта та можливі конфлікти експертних оцінок не дозволяють використовувати єдиний метод класифікації елементів кредитного портфеля.

Разом із номерною системою в міжнародній практиці широко застосовується бальна система, яка використовується для оцінки якості кредитних портфелів комерційних банків. Вона зводиться до загального числового значення, і визначення цього значення обмежується.

Насправді, беручи до уваги всі позитивні та негативні аспекти номерної та бальної систем, рекомендується використовувати їх у поєднанні, що буде основою для більш повної та коректної оцінки якості кредитного портфелю.

Коли правила виражаються у формі послідовної ієрархії, дерево рішень є одним із методів автоматизованого аналізу даних, де єдиний вузол підходить кожному вузлу, що забезпечує рішення.

Обмеженням використання цього методу є те, що проект повинен мати найближчу або розумну кількість варіантів розвитку. Цей метод особливо корисний, коли рішення, прийняті в будь-який проміжок часу, сильно залежать від попередніх рішень і, таким чином, формулюють подальші варіанти розвитку подій.

Переваги дерев рішень: швидкий процес навчання; формулювання правил у тих сферах, де знання складно формалізувати; чітка класифікаційна модель; висока точність прогнозування.

Коефіцієнтний аналіз є однією з головних складових фінансового аналізу, і він є першим етапом обробки інформації щодо об'єкту оцінки. Зручність його використання, головним чином, обумовлена наявністю необхідної вихідної інформації, отриманої в результаті значень коефіцієнтів. Як показує огляд економічної літератури та вітчизняної та зарубіжної практики, немає чітко визначених коефіцієнтів для оцінки якості кредитних портфелів. Кожен автор просто визначає склад показників, які він використовує, інтуїтивно без серйозного обґрунтування, і за результатами досліджень з використанням коефіцієнтів можна зробити висновки про якість кредитного портфелю.

2. Статистичні методи оцінки якості банківського кредитного портфелю визначають, що ризики, які впливають на кредитний портфель відображаються на його якості. Статистичні методи розрахунку та оцінки ризиків кредитного портфеля, як правило, включають обчислення дисперсії, варіації, середнього відхилення, коефіцієнта варіації та асиметрії. Можливість реалізації кредитного ризику банку характеризується розподілом ймовірностей. Головним статистичним показником для визначення цієї ймовірності (рівня ризику) є

стандартне відхилення або коефіцієнт варіації. Середньозважений ризик кредитного портфеля, розрахунок його дисперсії та стандартного відхилення дозволяють відстежувати рівень диверсифікації кредитного портфеля банку.

До групи статистичних методів входить метод Монте-Карло, який є методом, що моделює реальні явища. Він поєднує аналіз чутливості та аналіз розподілу ймовірностей вхідних змінних. Практичне користування цим методом доводить широкі можливості його застосування в умовах невизначеності та ризику. Цей метод дозволяє побудувати модель шляхом мінімізації даних та максимізації значень даних. Побудова моделі розпочинається з визначення функціональних залежностей у фактичній системі. Потім використовується теорія ймовірностей та таблиці випадкових чисел для отримання кількісних розв'язків.

Перевагою цього методу є можливість проаналізувати та оцінити різні «сценарії» кредитної політики та врахувати різні фактори ризику в єдиному методі. Цей метод успішно поєднується з іншими економічними та статистичними методами, теорією ігор та іншими методами дослідження операцій, тому він є дуже зручним для практичного застосування. Практичне застосування цього методу показує, що порівняно з іншими методами, він зазвичай дає більш оптимістичні оцінки.

Скорингова модель дозволяє кількісно визначити кредитоспроможність клієнтів на основі попередньої інформації. Ця модель дозволяє обробити необмежену кількість заявок, допомагає сформувати більш різноманітну базу клієнтів і не вимагає спеціальних навичок персоналу та постійного моніторингу.

Кредитний скоринг базується на вивченні кредитної історії клієнтів, які отримували позики раніше, з ціллю їх класифікації та визначення характеристик надійних та безнадійних позичальників для погашення своєї кредитної заборгованості. Скоринг – це математична модель у вигляді зваженої суми з певними характеристиками. Залежно від цього банківська установа намагається визначити можливість того, що певний клієнт виплатить кредит або ні. Іншими словами, скоринг може бути застосований для оцінки фінансового та ділового

ризик. Одним із методів оцінки кредитоспроможності позичальника є метод рейтингової оцінки позичальника, який оцінюється в балах (від 0 до 100) для порівняння рівня надійності між позичальниками та є простим для розуміння.

Побудова результативної скорингової моделі – це дуже складний і багатоетапний процес, оскільки він використовує не лише велику кількість кількісних, але й якісних показників. Зазвичай, вартість розробки нової скорингової моделі, яка відповідає конкретним умовам конкретного банку, дуже велика, тому, оскільки вітчизняна розробка не є досконалою, банку необхідно придбати готові моделі або деяке програмне забезпечення за кордоном. З іншого боку, вітчизняні розробки можуть ефективно відобразити особливості українських позичальників, оскільки якісні показники кредитоспроможності позичальників настільки ж важливі, як і кількісні показники.

Є такі види скорингу:

- скоринг кредитоспроможності – оцінка кредитоспроможності клієнта для прийняття рішення про надання кредиту;
- скоринг за прогнозом якості обслуговування боргу клієнтом – оцінка рівня ризику існуючих позичальників, що дає можливість визначити поведінкові особливості клієнтів, які виявляються у якості обслуговування боргу;
- скоринг запитання – оцінка способів роботи з простроченою заборгованістю і вибір з кількох ефективних наборів найбільш ефективного для подальшого впливу;
- скоринг за оцінкою ймовірності шахрайства – оцінка можливості шахрайства з боку клієнтів на основі ряду характеристик проведеної операції.

Кореляційний регресійний аналіз – це метод кількісної оцінки взаємозалежності між статистичними ознаками, що характеризують певні соціально-економічні явища та процеси, особливо якість кредитних портфелів. Суворі функціональні залежності рідко досягаються в економіці. Часто спостерігається так звана статистична залежність.

Зокрема, статистична залежність виявляється в тому, що зміна одного значення змінює середнє значення іншого значення. Ця залежність називається кореляцією.

Ці методи вирішують дві основні проблеми: знаходження загальної закономірності, яка характеризує залежність двох (або більше) пов'язаних змінних, тобто розробка математичної моделі зв'язку (задача регресійного аналізу); визначення тісноти зв'язку (задача кореляційного аналізу).

Значення кореляційного аналізу полягає в тому, що він може кількісно оцінити механізм взаємодії характеристик елементів, а його параметри можуть бути використані як інструменти для регулювання якості кредитних портфелів.

Таксономічний аналіз має багато переваг і простий у використанні, оскільки вирішує проблему сортування багатовимірних об'єктів та процесів щодо заданого стандартного вектора. Інтегрований індекс використовується для співвідношення об'єктів з великою кількістю характеристик і може бути побудований за допомогою процедур таксономічного аналізу.

Для аналізу стану кредитної діяльності банків використовується багато коефіцієнтів та стандартів. Їх одночасне застосування ускладнює аналіз стану кредитної діяльності. Тобто, як правило, потрібно розрахувати складений індекс, який буде дорівнювати складеній кількості всіх сил. Як такий показник може бути використаний таксономічний показник рівня розвитку.

3. Аналітичний метод – це оцінка можливих збитків (рівня ризику) банку. Стрес-тестування – це метод оцінки чутливості портфеля до значних змін у макроекономічних показниках. Представляє оцінку потенційного впливу ряду встановлених шоків (шоків умов) на фінансовий стан банку, тобто змін факторів ризику, що відповідають аномальним, але можливим подіям. Метою цього методу є оцінка можливих втрат під даним тиском.

При організації стрес-тесту існує кілька основних етапів:

Першим етапом є перевірка надійності та актуальності інформації на основі стрес-тесту. Слід пам'ятати, що використовувані звіти повинні відповідати

стандартам послідовності (безперервний ряд звітних даних) та порівнянності (незмінність у методі розрахунку показників).

Другим етапом є детальний аналіз кредитного портфеля – визначення найбільших ризиків, з якими стикаються кредитні установи.

Третій етап – аналіз поточної ситуації та динаміки факторів ризику за допомогою визначення зміни у значенні факторів ризику протягом заданого інтервалу часу. Отже, можна розглянути різницю між максимальним значенням та мінімальним значенням фактора протягом певного періоду часу, а також різницю між значеннями на початку та в кінці періоду. Надалі, відповідно до цілей аналізу, для розрахунку використовується середнє або максимальне значення зміни фактора ризику.

Наступним етапом є формування оцінки можливих втрат, спричинених стресовими умовами.

Останній етап – актуалізація параметрів стрес-тесту з урахуванням зміни ринкової та загальних економічних умов, а також ризикового профілю кредитної установи. [11]

1.4. Методичні підходи до формування кредитної політики комерційних банків

У діяльності банківських установ існують певні ризики. Як і будь-яке комерційне підприємство, вони можуть збанкрутувати, і тому ланцюг обігу грошей може бути порушений.

Як установа, банк є результатом розвитку грошей як засобу платежу і став основним учасником у сфері кредитування. Для банків гроші є одночасно оборотним капіталом і продуктом. Якщо діяльність виробничих підприємств базується на кругообороті капіталу у формі товарів, а ліквідність підприємства залежить від ліквідності товарів, то банк виступає посередником на грошовому ринку на основі обігу капіталу у грошовій формі, і переважно має справу борговими зобов'язаннями. Через розбіжність обігу капіталу у однієї частини

суспільства засоби вивільняються, а інша частина потребує їх. Банки пов'язують ці різні можливості та потреби між собою.

У той же час банки виступають як незалежні фінансові установи. За свою діяльність, за надання послуг, вони повинні отримувати прибуток, який повинен покривати їх витрати, так щоб вартість послуг була на рівні, достатньому для подальшого розвитку. Іншими словами, публічне визнання банку як незалежного суб'єкта означає, що вартість його продуктів у формі банківських послуг повинна, принаймні, не бути негативною.

Кредитна політика комерційних банків виникла з англійської банківської практики у вісімнадцятому столітті. Суть цієї політики полягає в тому, що комерційні банки розміщують свої активи в короткострокові позики та вчасно повертають їх, коли рівень підприємницької діяльності стабільний, забезпечуючи тим самим ліквідність. Банк повинен забезпечити фінансування послідовних етапів руху товарів на всіх стадіях від виробництва до споживання. Сьогодні ці кредити можна порівняти з позиками на товарні запаси та позиками для доповнення обігових коштів.

Згідно з цією теорією, протягом тривалого періоду в історії банківської галузі люди вважали, що банки не повинні кредитувати операції на фондовому ринку, купівлю нерухомості або споживчих товарів та надавати довгострокові кредити сільському господарству. Головним недоліком цієї концепції є те, що вона не залежить від кредитного попиту економіки на фазі зростання економічного циклу. Суворе дотримання концепції забороняло банкам фінансувати розширення підприємств: фінансувати в обладнання, будівлі, худобу та землю. Неможливість банків задовольнити такі потреби у кредитах стала важливим фактором появи та розвитку конкурентних фінансових установ, таких як ощадні банки, позикові асоціації, компанії, що фінансують споживчі кредити, та кредитні кооперативи.

Кредитна політика переміщення полягає в тому, що якщо активи банку можуть бути переміщені або продані іншим кредиторам в обмін на готівку, то банк буде ліквідним. Якщо позики не повертаються вчасно, передані в

забезпечення позики товарно-матеріальні цінності або, наприклад, цінні папери можуть бути продані на ринку в обмін на готівку, або, якщо потрібно, центральний банк може рефінансувати позики.

Отже, умовою задоволення потреб у ліквідності окремого комерційного банку є безперервна наявність активів, які можна легко продати.

Тривалий час легкореалізовані цінні папери розглядалися як одне з найкращих джерел ресурсів ліквідності. Такі цінні папери можна легко конвертувати в готівку, тому їх часто називають вторинними резервами. Для того, щоб гарантувати відсутність затримки або втрати конвертованості, вторинні резерви повинні бути якісними, короткочасними та мати можливість вільного продажу. В останні роки основним завданням забезпечення ліквідності було розміщення банківських коштів у державні цінні папери, які легко реалізувати.

Якщо майбутні доходи позичальника покласти в основу графіку виплати позики, кредитна політика очікуваного доходу передбачає можливість прогнозувати ліквідність банку. Вона не заперечує вищезазначену концепцію, але наголошує, що поєднання доходу позичальника з поверненням позики є більш доцільним, ніж підкреслення забезпечення позики. Концепція вказує, що зміна структури строків погашення позик та інвестицій впливає на ліквідність банків. Тому короткострокові позики промисловості є більш ліквідними, ніж довгострокові, а позики споживачам на оплату покупок з відстрочкою є більш ліквідними, ніж іпотечні позики на будівництво житла.

Ця концепція визнає розвиток та швидке зростання певних видів позик, які сьогодні становлять важливу частину кредитного портфеля комерційних банків: строкові позики комерційних компаній, відстрочені споживчі позики та позики на нерухомість. Ці позики мають спільний атрибут, а саме : збільшення ліквідності, а саме їх можна погашати з відстрочкою. Більша частина портфелю складається з позик, які передбачають щомісячні або щоквартальні платежі у рахунок погашення основного боргу та процентів, і є ліквідним, оскільки регулярні грошові потоки легко планувати. Коли потрібні ліквідні кошти, можна

використовувати готівку та реінвестувати кошти для підтримки майбутньої ліквідності.

Кредитна політика управління пасивами включає здатність банків вирішувати проблеми ліквідності шляхом залучення додаткових коштів. Перевага обраної концепції полягає у її гнучкості, яка дозволяє вибрати найбільш вигідне поєднання різних джерел поповнення ліквідних коштів відповідно до змін економічних потреб та ринкових цін. Відповідно до цієї концепції управління ліквідністю банку поділяється на три основні напрямки діяльності: аналіз структури ресурсної бази, джерел і факторів, що впливають на процес її формування (управління пасивами); аналіз структури та якості активів та факторів, що визначають плюси та мінуси розміщення коштів у різних видах активів (управління активами); використання інструментів та засобів ефективного управління активами та пасивами для підтримки достатнього рівня ліквідності.

Кредитна політика управління пасивами включає постійний аналіз ресурсної бази з точки зору стабільності та можливості зняття коштів клієнтами з їх рахунків. За ступенем стабільності зобов'язання банку поділяються на кілька груп, які можна зняти з рахунку без попередження та чутливо реагують на зміни ринкових процентних ставок.

Мінливі зобов'язання – це кошти, значну частину яких можна вивести з банків у будь-який час. Сюди входять поточні рахунки, розрахункові рахунки та бюджетні рахунки клієнтів, рахунки інших банків, рахунки фізичних осіб, кредиторів тощо.

Стабільними зобов'язаннями (керованими пасивами) є джерела коштів з найменшою можливістю дострокового відтоку грошей. До цієї групи належать строкові депозити юридичних та фізичних осіб, депозитні сертифікати, кошти, придбані в інших банках (включаючи НБУ), і термінові цінні папери, емітовані банками.

Результати аналізу структури, динаміки та стабільності ресурсної бази екстраполюються на прогнозований період часу і використовуються для оцінки

попиту банку на ліквідні активи, які необхідно підтримувати для зменшення ризиків ліквідності.

Кредитна політика управління активами. На рівень ліквідності банків суттєво впливає якість активів, особливо кредитний портфель банку. Визначаючи вимоги до ліквідності, слід враховувати не тільки умови повернення коштів, але й ймовірність таких надходжень. Позики, які не повертаються вчасно і їх пролонговувати, вважаються недостатньо ліквідними.

До низьколіквідних також відносяться дебіторська заборгованість (крім сумнівної), довгострокові кредити, цінні папери та фінансові інвестиції, які не можуть бути перетворені в грошову форму протягом тривалого часу (більше одного року) на умовах договору.

До неліквідних активів відноситься прострочена та сумнівна кредитна, вексельна і дебіторська заборгованість. Ефективність процесу управління активами з точки зору ліквідності оцінюється за двома основними характеристиками: швидкістю перетворення активів у грошову форму (часовий компонент) та вартістю підтримки ліквідності (вартісний компонент). Тому політика ліквідності має на меті вирішити дилему «ліквідність-прибутковість». Враховуючи, що найбільш стабільне джерело коштів вимагає найвищих витрат, а найбільш ліквідні активи – недоходні або низькодоходні, використання мобілізованих ресурсів для проведення доходних операцій банк регламентує шляхом лімітування активних вкладень через систему показників.

Сенс цієї концепції полягає в розумінні того, що зменшення банківських витрат за допомогою управління пасивами може також допомогти досягти цільового рівня рентабельності, так і надходження від активних операцій. У цьому випадку ціна кожної операції або послуги повинна покривати витрати банку, що їх надає.

Перевагами цієї концепції є можливість максимізації прибутку при досягненні прийняттого рівня ризику, а також можливість прийняття більш зваженого підходу до вирішення проблем управління ліквідністю шляхом більш точного визначення потреби в ліквідних коштах. Його характеристика полягає в

тому, що він поєднує всі незалежні методи управління портфелем банку в скоординованому процесі. Сьогодні на світовій банківській практиці всебічне (скоординоване) управління банківськими активами та пасивами більшість експертів вважає єдиним раціональним методом управління, що забезпечує виживання банків у висококонкурентному ринковому середовищі.

У рамках кредитної політики сформовано найбільш універсальне та глобальне розуміння процесу управління фінансами банку, яке вимагає узгодження різних специфічних функцій, спрямованих на досягнення економічних цілей банку. Суть концепції управління активами та пасивами полягає у поєднанні різних методів управління портфелем (тобто управління активами, пасивами та розподілом), що використовувались протягом останніх трьох десятиліть, у скоординованому процесі, коли через узгодження управлінських рішень та досягнення певних пропорцій між активними і пасивними операціями досягається кілька цілей: підвищення прибутку, зниження ризиків, аналіз і контроль за ліквідністю, управління розподілом тощо. Це трактування відображає внутрішню єдність усіх аспектів фінансової діяльності банку, коли будь-яка з цілей такої діяльності, наприклад, зменшення ризиків або збільшення прибутку, будь-які фінансові операції банку не можуть бути здійснені та проаналізовані окремо, оскільки вони є елементами інтегрованої системи.

Тому основною ідеєю кредитної політики є розуміння неподільної єдності активів, пасивів та капіталу банку та пріоритету загального портфеля (балансу) для отримання високої прибутковості при прийнятному рівні ризику. Не менш важливим є те, що комплексний підхід охоплює майже всі сфери управління фінансами банків: стратегічне та середньострокове планування, оперативне управління, включаючи аналіз та контроль, управління прибутком та ризиками, та формування аналітичних інструментів.

Рівень попиту на позики та можливість залучення депозитів залежать від внутрішніх особливостей фінансового стану банку та деяких зовнішніх факторів.

Внутрішні фактори, що впливають на рівень ліквідності: динаміка кількості клієнтів; розподіл клієнтів у різних галузях та секторах економіки та залежність їх бізнесу від сезонних коливань; розмір і імідж банку; частка строкових депозитів у притягнутих ресурсах банку, переважно частка незнижуваних залишків на транзакційних рахунках малих та середніх клієнтів; якість існуючого кредитного портфеля; якість портфелів цінних паперів і, насамперед, торгового портфеля; погодженість активів і пасивів по термінах виконання вимог і зобов'язань.

Зовнішні фактори, що визначають рівень ліквідності: стадія економічного циклу (спад або збільшення); динаміка зміни процентних ставок та співвідношення цінових показників у різних секторах фінансового ринку; рівень розвитку ринку цінних паперів; можливість рефінансування кредитів у Національному банку; характеристика регіональної економіки та її галузева структура.

Підводячи підсумок, можна сказати, що методологія управління активами та пасивами надає реальну можливість вирішити проблему оптимізації співвідношення прибутку та ризику, яка насправді є фундаментом усього процесу управління банками в сучасній банківській сфері .

Для реалізації обраної в процесі перспективного планування стратегії управління рівнем попиту на кредити та на можливістю залучення депозитів менеджери банку можуть використовувати самі різні методи.

Для реалізації стратегії, обраної у процесі довгострокового планування, для управління рівнем попиту на позики та можливістю залучення депозитів, менеджери банків можуть використовувати найрізноманітніші методи.

Для управління кредитним портфелем необхідно контролювати кредитні вкладення за ступенем ризику, способом погашення позики та рівнем прибутковості. Банківські кредитні вкладення можна класифікувати за низкою критеріїв (рівень кредитоспроможності клієнта, форма повернення позики, можливість страхування позики, оцінка банківським економістом надійності позики тощо).

Частка кожної групи позик у загальному обсязі кредитних вкладень комерційних банків та її зміна є основою для прогнозування рівня коефіцієнта ліквідності, вони вказують на можливість банку продовжувати первісну кредитну політику і необхідність її зміни. За допомогою електронно-обчислювальних машин здійснюється угруповання позик окремих позичальників, що дає можливість щодня відстежувати рівень показників ліквідності та аналізувати можливість банків для подальшої видачі кредитів.

Також необхідно аналізувати ситуацію щодо розміщення позик за строками шляхом групування залишків заборгованості по позичкових рахунках з урахуванням термінових зобов'язань чи оборотності кредитів по шістьох групах (до 1 місяця, 1-3 місяці, 3-6 місяців), що є основою для прогнозування рівня ліквідності балансу банку та розкриття «вузького місця» у його кредитній політиці та розміщення кредитів по термінах на основі бази даних. Зокрема, розроблений метод аналізу майбутньої сплати і майбутньої видачі кредитів у найближчі 30 днів по окремим клієнтам і видам позик (на основі кредитних договорів і оборотності кредитів), що дозволяє контролювати вивільнення ресурсів чи виникнення потреби в них.

Цей аналіз можна проводити щодня, враховуючи дані кредитних договорів, що знаходяться на стадії оброблення. Комерційні банки можуть використовувати результати аналізу для швидкого вирішення проблем, пов'язаних з купівлею або продажем ресурсів. Цей аналіз виявляє глибокі та приховані процеси, виявляє тенденції, які можуть призвести до зниження рівня ліквідності та платоспроможності комерційних банків, а також дозволяє коригувати політику банків, щоб запобігти цим наслідкам.

Також необхідно обмежити розмір кредиту, наданого одному позичальнику частиною власних засобів, ретельніше вивчати кредитоспроможність позичальників; зберігаючи загальний обсяг кредитування без змін, надавати позики якомога більшій кількості клієнтів; підвищити рівень виплат за кредитом, у тому числі за рахунок більш надійного забезпечення; вжити заходів до стягнення прострочених позик та нарахованих відсотків за

користування позикою; застосовувати методи аналізу групи розрахункових рахунків клієнтів і інтенсивності платіжного обороту по кореспондентському рахунку банку; змінити структуру активів, тобто зростити частку оборотних активів за допомогою достатнього погашення позики, очистити баланс, виділивши певні види діяльності на самостійний баланс, збільшити власні ресурси та отримати позики в інших банках; працювати над зниженням ризику операцій.

При цьому треба пам'ятати, що надзвичайні заходи, вжиті кредитними установами для підтримання ліквідності та платоспроможності, зазвичай пов'язані із зростанням банківських витрат та зменшенням прибутку.

Поняття управління банківськими пасивами пов'язане із методом управління ризиками. Серед усіх видів ризиків, з якими стикаються банки, ризик процентних ставок є найбільш важливим, оскільки зміни процентних ставок матимуть негативний вплив на прибуток та вартість банківських активів, зобов'язань та капіталу.

Зміна рівня ринкових процентних ставок може призвести до зниження дохідності банків, збільшення витрат на його фінансування, зменшення доходів від активів та зменшення вартості вкладень акціонерів. Нещодавно, в періоди коливань процентних ставок, банкіри були змушені працювати в нових і більш непередбачуваних умовах.

Різкі зміни процентних ставок за останній час суттєво змінили рівень витрат, доходу та вартість банківських активів. Для клієнтів, які звикли інвестувати в позики та цінні папери з фіксованою ставкою, отримання коштів з короткострокових депозитів із плаваючою ставкою часто було згубно, бо це дуже прискорює банкрутство. Керівництво банків активно шукає способи захисту своїх портфелів активів та пасивів та прибутку від наслідків зміни процентних ставок за позиками.

Нині багато банківських установ впроваджують стратегії управління активами та пасивами під керівництвом спеціальних комітетів. Такі комітети не тільки вибирають стратегії боротьби з ризиками процентних ставок, але й

складають короткострокові та довгострокові плани, обирають заходи щодо запобігання ризикам неліквідності та організують контроль якості позик, витрат та податкових зобов'язань.

Метою заходів щодо захисту від процентного ризику є захист прибутку банку (чистого доходу після сплати податків та інших витрат) від негативних наслідків його змін. Не має значення, в якому напрямку змінюються процентні ставки, важливо те, що прибуток залишається стабільним.

Для досягнення цієї мети керівникам банків потрібно зосередитися на найбільш чутливій частині портфеля до змін процентних ставок. Активна частина портфеля – це, як правило, кредити та інвестиції в цінні папери, а пасивна – депозити та позики на грошовому ринку.

Для того, щоб захистити прибуток банку від негативного впливу зміни процентних ставок, його керівництво повинно прагнути підтримувати фіксований рівень чистої відсоткової маржі (ЧВМ), який розраховується за допомогою формули (1.1):

$$\text{ЧВМ} = \frac{\text{Чистий відсотковий дохід}}{\text{Вартість активів, що приносять дохід}} \quad (1.1)$$

Якщо процентна ставка за зобов'язаннями банків зростатиме швидше, ніж дохід від позик, вартість ЧВМ впаде, що негативно вплине на рівень прибутку. Якщо процентні ставки падають і через це доходи за позиками та цінними паперами падають швидше, ніж процентні витрати на позикові кошти, тоді ЧВМ банку також впаде, тому керівники банків повинні шукати шляхи зменшення ризику значного збільшення витрат на позики порівняно з процентним доходом, що загрожує значення ЧВМ.

Актив чи пасив є чутливим до змін відсоткової ставки, якщо має такі характеристики: дата перегляду плаваючої відсоткової ставки включається в зафіксований інтервал часу; строк погашення настає в цьому інтервалі; термін проміжної або часткової виплати основної суми міститься в розглядуваному інтервалі; базова відсоткова ставка, яка використовується як основа для

ціноутворення активів або зобов'язань, може змінитися протягом того самого інтервалу часу і не знаходиться під контролем банку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Необхідною умовою використання цього підходу до управління кредитною політикою банком є наявність надійних прогнозів та передбачуваність економічної ситуації. Якщо зміни процентних ставок неможливо передбачити, наприклад, через нестабільну економічну ситуацію, керівництву банків безпечніше застосовувати стратегію нульового розриву, тим самим значно зменшуючи процентний ризик. [13]

Висновки до розділу 1

Банківська система є невід'ємною частиною економіки країни. І одним із головних напрямів банківської діяльності виступає кредитування.

Банківський кредит – це надання банком позичальнику коштів на умовах строковості, повернення, платності та забезпеченості під певний відсоток. Строковість означає, що кредит повинен бути повернений після закінчення певного строку. Повернення означає, що кредит повинен бути повернений при будь-яких обставинах. Платність означає, що банк видає кредит за певну плату, тобто під відсоток, що залежить від різних факторів. Забезпеченість означає, що часто банки надають кредити під заставу (майно, цінні папери тощо) для захисту себе від ризику непогашення клієнтом кредиту.

Вид банківського кредиту залежить від різних ознак: від цільового характеру; забезпечення кредиту; залежно від строку кредиту; за методами надання та способами повернення кредиту; за характером та способом сплати відсотків; за числом кредиторів; за ступенем ризику тощо.

Є декілька етапів процесу кредитування: оцінка економічної ситуації в країні; безпосередньо надання кредиту; контроль щодо використання та погашення кредиту; повернення кредиту.

Основними видами систем оцінки якості кредитного портфелю є: методи експертних оцінок, статистичні методи, аналітичні методи.

Для управління кредитним портфелем необхідно: контролювати кредитні вкладення за ступенем ризику, способом погашення позики та рівнем прибутковості; аналізувати ситуацію щодо розміщення позик; аналізувати розміщення кредитів по термінах на основі бази даних; обмежити розмір кредиту, наданого одному позичальнику частиною власних засобів, ретельніше вивчати кредитоспроможність позичальників; зберігаючи загальний обсяг кредитування без змін, надавати позики якомога більшій кількості клієнтів; підвищити рівень виплат за кредитом, у тому числі за рахунок більш надійного забезпечення; вжити заходів до стягнення прострочених позик та нарахованих відсотків за користування позикою; застосовувати методи аналізу групи розрахункових рахунків клієнтів; змінити структуру активів, тобто зростити частку оборотних активів за допомогою достатнього погашення позики; працювати над зниженням ризику операцій.

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Характеристика діяльності АТ КБ «ПриватБанк»

Банк утворений відповідно до установчого договору від 7 лютого 1992 року у формі товариства з обмеженою відповідальністю під найменуванням Комерційний банк «ПриватБанк» та зареєстрований Національним банком України 19 березня 1992р. за реєстраційним № 92.

Єдиним акціонером Банку, якому належить 100 відсотків акцій є держава.

Держава набула право власності на 100 відсотків акцій банку 21 грудня 2016 р. відповідно до статі 41 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [8] та постанови Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2016 р. № 961 «Деякі питання забезпечення стабільності фінансової системи». [4]

Банк у своїй діяльності керується Конституцією України [1], Цивільним кодексом України [2], Господарським кодексом України [3], Законами України «Про банки і банківську діяльність» [6], «Про Національний банк України» [7], «Про акціонерні товариства» [5], «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [8], іншими законами України, нормативно-правовими актами Президента України, Кабінету Міністрів України, Національного банку та державних органів, прийнятими відповідно до визначеної законом їх компетенції щодо контролю за діяльністю Банку як суб'єкта господарювання та суб'єктів режимно-секретної діяльності, положеннями цього Статуту, а також внутрішніми нормативними документами Банку.

Банк має право здійснювати банківську діяльність на підставі банківської ліцензії шляхом надання банківських послуг.

До банківських послуг належать: залучення у вклади (депозити) коштів та банківських металів від необмеженого кола юридичних і фізичних осіб;

відкриття та ведення поточних (кореспондентських) рахунків клієнтів, у тому числі у банківських металах; розміщення залучених у вклади (депозити), у тому числі на поточні рахунки, коштів та банківських металів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик.

Банк, крім надання фінансових послуг, має право здійснювати також діяльність щодо: інвестицій; випуску власних цінних паперів; випуску, розповсюдження та проведення лотерей; зберігання цінностей або надання в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа; інкасації коштів та перевезення валютних цінностей; надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських та інших фінансових послуг.

Банк повинен публікувати аудиторські звіти, перевірену річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність, включаючи: звіт про фінансовий стан [Додаток А]; звіт про прибутки та збитки [Додаток Б]; звіт про рух грошових коштів [Додаток В]; звіт про власний капітал [Додаток Г]; примітки до звітів, перелік яких визначається Національним банком України.

Банк повинен публікувати річну фінансову звітність не пізніше ніж 30 квітня після звітного року річну консолідовану фінансову звітність, річну фінансову звітність та аудиторські висновки, а також інформацію про власників, які приймають безпосередню участь у Банку шляхом публікації в періодичних виданнях інформації або розповсюдження як окремих друкованих видань чи розміщення на власній веб-сторінці в Інтернеті.

Банк зобов'язаний самостійно або на вимогу Національного банку України спростувати опубліковану недостовірну фінансову звітність (річну фінансову звітність та/або річну консолідовану фінансову звітність) таким самим чином, яким вона була поширена протягом одного місяця з дати публікації.

У банківській системі України «Приватбанк» належить до групи нових комерційних банків, так званих банків «другої хвилі», на відміну від державних банків першої хвилі. За восьмилітній період свого існування банк добився лідерських позицій на ринку банківських послуг України за рахунок збільшення частки ринку, підвищення ефективності діяльності, постійного підвищення

надійності, збільшення конкурентоспроможності і комплексності надання банківських продуктів для своїх клієнтів. Досягти цього удалося спільною роботою згуртованого колективу банку на базі прогресивної системи менеджменту і передових банківських технологій. [25]

АТ КБ «Приват Банк» має своє бачення щодо розвитку українського ринку в період 2017-2022рр.

Ключові показники, які відіграють важливу роль в розвитку банківського сектора представлено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Ключові індикатори в банківському секторі

| Роки | 2014-2016рр | 2017-2022рр |
|--------------------------------------|-------------|-------------|
| Реальний ВВП, ГРН CAGR % | -3,9 | 3,8 |
| Номінальний ВВП, ГРН CAGR % | 23 | 11 |
| Номінальний наявний дохід, CAGR % | 13 | 16 |
| Номінальні інвестиції, CAGR % | 55 | 18 |
| Інфляція, % на кінець періоду | 14 | 5 |

Ключові спостереження та очікування щодо відновлення української економіки: починаючи з 2016 року значно покращилася ситуація в макроекономічному масштабі, що призвело до фінансової стабілізації та повернення до помірному економічному зростання; Уряд України, а також основні міжнародні фінансові установи очікують зростання реального ВВП на 4% в рік за умови успішного впровадження реформ; інфляція значно зменшилася, оскільки НБУ ввів режим інфляційного таргетування; недавній успіх з випуском на 3 млрд. доларів США державних облігацій з рекордним терміном погашення в 15 років сприяє розвитку позитивного ставлення до макроекономічної ситуації; реформи залишаються на порядку денному Кабінету Міністрів та Верховної Ради, хоча поточні темпи їх впровадження досить повільні.

Ключові показники щодо кредитної та депозитної діяльності банків представлено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Ключові показники в секторі кредитування та депозитів

| Роки | 2014-2016рр | 2017-2022рр |
|--|-------------|-------------|
| Облікова ставка НБУ, % еор | 14 | 6 |
| Зростання депозитів, Середній показник, % | 9 | 13 |
| Зростання чистих роздрібних кредитів, CAGR % | -22 | 32 |
| Зростання чистих кредитів у корпоративному секторі, CAGR % | -19 | 14 |
| Чисті кредити/депозити, % еор | 65 | 75 |

Ключові спостереження та очікування щодо надання кредитів та депозитів: депозити в системі продовжуватимуть зростати, темп зростання збільшиться в 2020-2022 роках, що обумовлено зростанням наявного доходу (>ВВП), постійним зменшенням відсоткових ставок та відновленням довіри до банківської системи; кредитування в корпоративному секторі буде відновлюватись більш постійними темпами (трохи швидше за зростання номінального ВВП); ріст роздрібного кредитування буде прискорюватись після досягнення облікової ставки рівня нижче 10%; доля забезпеченого кредитування фізичних залишиться незначною, незважаючи на темпи вищий темп зростання ніж у незабезпеченого кредитування; значне скорочення проблемних кредитів в системі до 2022 р. завдяки масивному списанню, також завдяки більш обережному кредитуванню; банківський сектор стане більш ефективним і здоровим завдяки реформам, передбаченим стратегією НБУ на 2020 р.

Український банківський сектор у 2022 році досягне прибутку у 38 млрд. завдяки росту обсягів кредитування, зменшенню витрат на залучення коштів і зростанню комісійного доходу (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Фінансовий результат банківського сектору України, млрд. грн.

| Рік | 2017 | 2022 | Δ 2017-2022 |
|---------------------------------|------|------|-------------|
| Процентні доходи | 110 | 153 | 44 |
| Процентні витрати | - 76 | - 61 | 16 |
| Дохід за рахунок цінних паперів | 21 | 31 | 10 |
| Чистий комісійний дохід | 28 | 47 | 19 |
| Чистий торговий результат | 3 | 7 | 3 |
| Вартість ризику | - 46 | - 42 | 4 |
| Операційні витрати | - 50 | - 97 | 47 |
| Прибуток до податку | - 11 | - 38 | 49 |

АТ КБ «ПриватБанк» має свої очікування щодо цих показників процентні доходи.

Зростання процентного доходу обумовлено збільшенням обсягу кредитування більш ніж у 2,2 рази з одночасним зниженням ставок у 2 рази. Витрати на пасиви будуть відповідати ключовій ставці рефінансування, яка, за очікуваннями, зменшиться більш ніж у 2х. Чистий комісійний дохід буде збільшуватися завдяки зростанню загального обсягу кредитів і депозитів та подальшому зростанню обсягів платежів. Незважаючи на нормалізацію, вартість ризику підвищиться через збільшення обсягів кредитування, незабезпечених кредитів для фізичних осіб і МСБ. Операційні витрати зростатимуть повільніше, ніж дохід до вирахування вартості ризиків, що призведе до зниження С/І на 4%.

Попри те, що проникнення банківських послуг не зросте, банківський сектор до 2022 року підвищить свою прибутковість за консервативного сценарію.

Банк розробив два сценарії розвитку української банківської галузі, з яких базовий сценарій вважається найбільш вірогідним.

В цьому сценарії передбачається: відновлення макроекономіки та довіри до банківської системи, що призведе до стабільного зростання депозитів - з 1 до

1,7 трлн.грн у 2022 році (відповідно до зростання ВВП); зниження інфляції та процентних ставок призведе до швидкого зростання чистих позик з 0,6 до 1,2 трлн. грн у 2022 році; роздрібні та кредити МСП швидко зростатимуть, але структура портфеля не зміниться через 3-4 роки; іпотечні позики почнуть рости швидше через 2-3 роки; роздрібний бізнес буде джерелом прибутку, на який припадає близько 50% загального доходу - завдяки високим комісійним доходам; зменшення ризиків, роздрібний бізнес до ~ 5%, для підприємств ~ 2%; банківська галузь отримає прибуток у розмірі 38 млрд.грн при ROE ~ 18%.

Консервативний сценарій полягає в тому, що прибуток української банківської галузі досягне 25 млрд.грн при ROE 14%, що буде використано для перевірки гнучкості варіантів стратегічного розвитку банку щодо непередбачених обставин.

Стратегія АТ КБ «ПриватБанк» на 2017-2022 роки: максимізувати вартість для власників шляхом створення кращого банку та відновлення вартості непрацюючих позик; перетворення в банк, який орієнтований на роздрібний сектор, із значною часткою в МСБ та незначною присутністю в корпоративному сегменті; підготуватися до виходу з володіння контрольних акцій у 2022 році.

Ключові показники прибутковості банку на 2022 рік показані в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Ключові показники 2022 року

| | |
|---|-----|
| Чистий прибуток, млрд.грн | 8,4 |
| Витрати/доходи, % | 48 |
| Рентабельність власного капіталу, % | 25 |
| Сумарний дохід для акціонерів, млрд.грн | 81 |

Стратегія АТ КБ «ПриватБанк» ґрунтується на наступних ключових компонентах: продовження нарощування роздрібною сегменту: підтримання поточної ринкової позиції в роздрібному секторі; продовження зниження вартості зобов'язань; активація МСБ: покращення продажів та конкурентної пропозиції;; розвиток корпоративного сегменту; нарощення потенціалу у сфері кредитування клієнтів середнього корпоративного бізнесу; розвиток системи

управління та організації з метою забезпечення комплексного управління ризиками; досягнення стягнення заборгованості в рамках існуючого успадкованого портфелю недіючих кредитів; запуск плану оптимізації операційних витрат; розробка цілей по розміру та конфігурації мережі; чітка сегментація бізнесу та розмежування сфери контролю; додання відсутніх функціональних підрозділів та запровадження відсутніх посад начальників служби підтримки. [26]

2.2. Аналіз сучасного стану кредитування в Україні

Кредитна діяльність в Україні здійснюється банківськими установами. Останнім часом спостерігається зменшення кількості банків. За офіційною статистикою НБУ, станом на 1 січня 2021 року в Україні зареєстровано 74 банків, що на 89 установ менше ніж на 01.01.2015 (табл. 2.5). [24]

Таблиця 2.5

Динаміка кількості банків в Україні 2014–2020 рр.

| Дата | Кількість діючих банків |
|------------|-------------------------|
| 01.01.2015 | 163 |
| 01.01.2016 | 117 |
| 01.01.2017 | 96 |
| 01.01.2018 | 82 |
| 01.01.2019 | 77 |
| 01.01.2020 | 75 |
| 01.01.2021 | 74 |

У 2014 році НБУ розпочав широкомасштабну ліквідацію банківської галузі. Одним із прямих наслідків великої кількості закриття банків є те, що ці банки припинили кредитування підприємств та населення. Через жорсткі вимоги до позичальників під час кризи клієнти цих закритих банків можуть не знайти новий банк для отримання позик без кредитної історії в інших банків.

Раціональна організація банківського кредитування, розробка ефективної та гнучкої системи управління кредитами та відповідне надання облікової інформації є основою фінансової стабільності та стійкості на ринку комерційних банків. Ось чому одним із найважливіших завдань управління кредитною діяльністю є формування та аналіз портфелів банківських кредитів.

Для того, щоб визначити динамічну інтенсивність кредитної діяльності, розглянемо їх за видами, а саме: кредити фізичним та юридичним особам (табл. 2.6). [19]

Таблиця 2.6

Кредити надані банківськими установами за період 2016–2020 рр.

| Рік | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 |
|--|---------|-----------|-----------|---------|---------|
| Кількість наданих кредитів | 998 681 | 1 016 657 | 1 073 130 | 971 870 | 948 385 |
| Кредити юридичним особам | 837 295 | 844 895 | 874 258 | 760 917 | 737 235 |
| Темп приросту кредитів, наданих юридичним особам, до попереднього періоду, % | 0,00 | 0,91 | 3,5 | -13 | -22,3 |
| Частка кредитів, наданих юридичним особам, у загальній сумі, % | 83,84 | 83,1 | 81,5 | 78,3 | 77,74 |
| Кредити фізичним особам (крім ФОП) | 159 956 | 170 239 | 195 996 | 206 220 | 199 572 |
| Темп приросту кредитів, наданих фізичним особам, до попереднього періоду, % | 0,00 | 6,43 | 15,13 | 5,27 | -3,22 |
| Частка кредитів, наданих фізичним особам, у загальній сумі, % | 16,02 | 16,75 | 18,3 | 21,22 | 21,04 |

Згідно з результатами дослідження, зазначимо, що протягом 2016-2020 років, у 2017 та 2018 роках, сума позик, наданих фізичним та юридичним особам, почала зростати у грошовому вираженні. Зростання становило 6,43% та 15,13% для фізичних та 0,91% та 3,5% для юридичних осіб, відповідно. Однак згідно з загальною сумою позик, виданих українськими банками, частка позик

юридичним особам зменшується. Найменше значення досліджуваній показник щодо кількості позик, наданих юридичним особам досяг в 2020 році (77,74%).

Аналіз кредитів, наданих юридичним особам, протягом 2020 року свідчить про зменшення депозитної бази банків, погіршення платоспроможності кредиторів через ситуацію з пандемією, що повело за собою закриття багатьох підприємств. У зазначений час простежувалися труднощі з обслуговуванням кредитів, особливо через некредитоспроможність юридичних осіб у зв'язку з скрутним становищем в країні.

Якщо розглядати кредити надані банками України фізичним особам за визначений період, та можна зазначити, що впродовж 2016–2020 років найбільшу частку серед кредитів займали споживчі кредити. Друге місце посідають кредити на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості (від 15% до 40%) (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Кредити фізичним особам надані банками України за період 2016-2020 рр.

| Рік | Всього, млн грн | Споживчі кредити | | Кредити на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості | | Інші кредити | |
|------|--------------------|------------------|------------------------------------|--|------------------------------------|--------------|---------------------------------------|
| | | млн грн | Частка від загальної суми, % | млн грн | Частка від загальної суми, % | млн грн | Частка від загальної суми, % |
| 2016 | 163 333 | 101 528 | 62,2 | 58 549 | 35,8 | 3 255 | 2 |
| 2017 | 174 182 | 122 065 | 70,08 | 48 267 | 27,71 | 3 848 | 2,21 |
| 2018 | 201 102 | 151 624 | 75,4 | 44 458 | 22,1 | 5 019 | 2,5 |
| 2019 | 212 215 | 173 701 | 81,8 | 32 611 | 15,3 | 6 203 | 2,9 |
| 2020 | 206 471 | 170 719 | 82,7 | 28 923 | 14 | 6 828 | 3,3 |

Частка кредитів на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості в 2020 році становила 14%. Бачимо, що провідним видом є споживчий кредит. Отже, ризик споживчих кредитів нижчий, ніж ризик кредитування на придбання нерухомості, будівництво та реконструкцію.

Банки охоче працюють з корпоративним сектором, пропонуючи їм найрізноманітніші кредити. Підприємці і навіть процвітаючі компанії користуються кредитами, вони користуються як цільовими кредитами, так і кредитами на будь-які бізнес-потреби, для підвищення виробництва та виходу на новий рівень економічних відносин.

Темпи зростання ВВП впливають на макроекономічну межу кредитування, оскільки запаси та витрати, інвестиції та інші потреби в капіталі відповідно зростають. Однак ця залежність може бути істотно деформована іншими факторами. Так, якщо в структурі фінансової системи важливе місце займає власний капітал підприємств і його роль зростає, а стан державних фінансів дає змогу скорочувати рівень оподаткування підприємств, то додаткова потреба в капіталі може бути задоволена за рахунок використання власних коштів, без залучення позичкового капіталу і макromeжа кредиту не розшириться чи розшириться меншою мірою, ніж зросте ВВП.

Найбільшу частину кредитного портфеля становлять кредити юридичним особам. Кредити забезпечують підприємствам динамічний розвиток і дозволяють вирішувати такі завдання: розширювати підприємницьку діяльність (збільшувати виробництво товарів і послуг, виходити на нові ринки); створювати нові підприємства (розвивати нові напрямки підприємницької діяльності); систематично відновлювати основні виробничі фонди підприємства та підвищити ефективність виробництва (зменшення витрат на модернізацію обладнання, реконструкцію підприємств та підвищення кваліфікації персоналу); забезпечення вимог органів державної влади (відповідність екологічним стандартам та вимогам безпеки продукції).

Представимо динаміку номінального ВВП та показники кредитування резидентів банківської системи України за результатами 2016–2021 рр. на рис. 2.1.

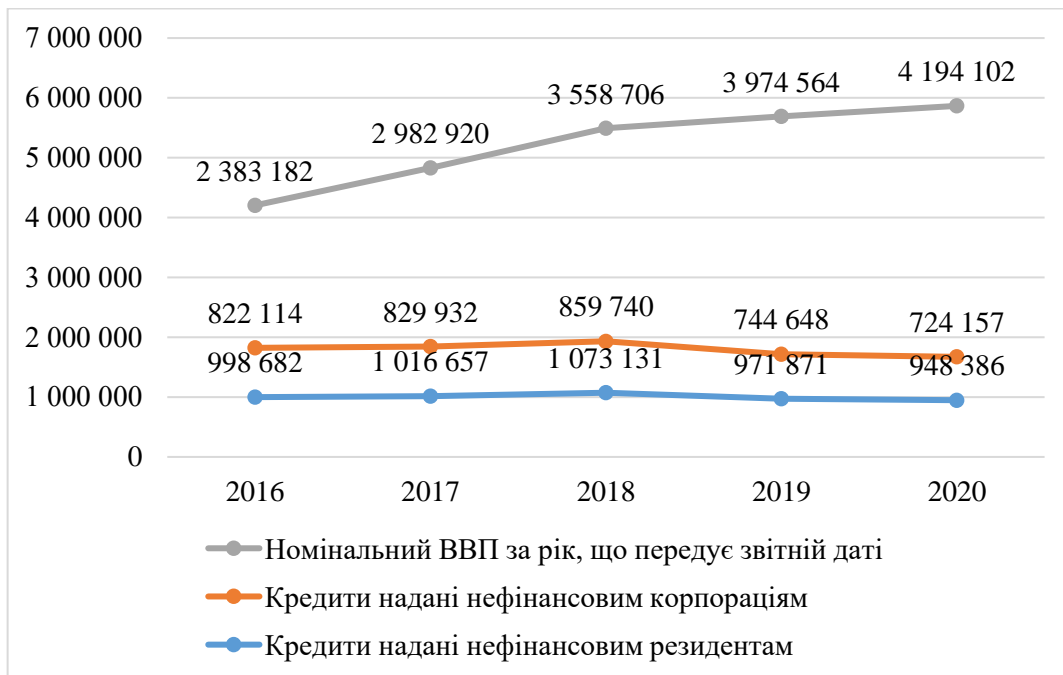


Рис. 2.1. Динаміка кредитування юридичних осіб банківською системою України за результатами 2016–2021 рр.

З рисунку спостерігаємо, що номінальний ВВП України з року в рік збільшується, і темпи його зростання набагато активніші, ніж відповідні кредитів юридичним особам.

Різновидом банківського кредитування є іпотечне кредитування. Прямо чи опосередковано іпотека зачіпає фінансову, бюджетну, кредитно-грошову політику держави та банківську систему та напряду залежить від її сфери. Іпотека є одним із визначальних факторів підвищення якості життя громадян, що розширяє їх право та можливості підприємницького самовизначення, дозволяє вирішувати житлову проблему у державі, зменшує соціальну напруженість у суспільстві. Відповідно, існує потреба її дослідження. Обсяги та структуру кредитів, наданих в іпотечне кредитування банками України за строками проаналізовано у таблиці 2.8.

За результатами дослідження що за всіма різновидами іпотечні кредити у 2020 році скоротилися порівняно з 2019 роком, це свідчить про те, що фізичні особи не в змозі брати кредит на істотну суму, але за п'ять місяців поточного року кредити на середній та довгий термін зросли в порівнянні з 2015 роком.

Таблиця 2.8

Динаміка іпотечних кредитів в Україні 2016–2020 рр.

| Роки | Іпотечні кредити, млн.грн | | | |
|------|---------------------------|------------------|---------------|--------|
| | до 1 року | від 1 до 5 років | понад 5 років | всього |
| 2016 | 3 212 | 4 374 | 52 679 | 60 265 |
| 2017 | 1 659 | 2 611 | 34 330 | 38 600 |
| 2018 | 1 418 | 2 517 | 38 373 | 42 308 |
| 2019 | 502 | 2 324 | 23 789 | 26 615 |
| 2020 | 496 | 3 109 | 26 785 | 30 390 |

В Україні у 2021 році, іпотечний кредит як і раніше залишається дорогим для населення, бо процентні ставки по іпотеці вище 20% у рік. Винятком є нова державна програма «Іпотека під 7%», яку було схвалено тільки на початку 2021 року, але її результативність ще рано аналізувати.

Зменшення загальної кількості іпотечних позик зумовлене деякими існуючими проблемами. Основними проблемами забезпечення населення доступним житлом в Україні є: відсутність гарантійних фондів іпотечного страхування; недовіра суспільства до українських банків; існування інших більш вигідних напрямків діяльності; наявність на ринку іпотечного кредитування універсальних банків, коли в багатьох розвинених країнах, зокрема в Німеччині, працюють спеціалізовані.

В результаті аналізу існуючого стану банківських кредитів фізичним та юридичним особам виявлено основні тенденції його розвитку, такі як зменшення частки кредитів фізичних осіб у загальній сумі позик; домінування споживчих позик у структурі кредитів фізичним особам; скорочення іпотечних кредитів.

Кредитна діяльність в Україні потребує управління та покращення. Покращення ситуації у сфері кредитування юридичних та фізичних осіб можливе за рахунок удосконалення організаційної фінансово-економічної діяльності банківської системи України, пропонування нових підходів та вдосконалення галузі бізнес-планування фінансової та операційної діяльності. Іпотечне управління можливе за рахунок стабілізації економіки та введення соціальних програм з більш доступними відсотками.

2.3. Аналіз кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк»

Банківський портфель визначається як сукупність активів і пасивів банку, що відповідно складається з портфеля активних та портфеля пасивних операцій банку. Здійснення активних операцій банківськими установами є найважливішим джерелом отримання прибутку, адже саме вони приносять банку більше 90% загального доходу. Таким чином, кредитні операції становлять більшу частину банківського портфеля активних операцій та є цілісним об'єктом управління, який характеризується специфічними його особливостями. [10]

Для аналізу кредитного портфелю АТ КБ «Приват Банк» було використано статистичний метод оцінки та його було проведено з допомогою фінансової звітності банку [20-22]. Перш за все, проаналізуємо вартість активів АТ КБ «ПриватБанк» (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Активи АТ КБ «ПриватБанк» за 2018-2020рр, млн.грн.

| Рік Активи | 2018 | 2019 | Відхилення | | 2020 | Відхилення | |
|--|--------|--------|------------|------|--------|------------|------|
| | | | Абсолютне | % | | Абсолютне | % |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 |
| Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви | 27 360 | 45 894 | 18 534 | 67,7 | 49 911 | 4 017 | 8,8 |
| Заборгованість банків | - | 27 118 | - | - | 25 059 | -2 059 | -7,6 |

Продовження табл. 2.9

| | | | | | | | |
|----------------------------|---------|---------|----------|--------|---------|---------|------|
| Кредити та аванси клієнтам | .50 140 | 59 544 | 9 404 | 18,8 | 55 021 | - 4 523 | -7,6 |
| Інвестиційні цінні папери | 180 081 | 152 157 | - 27 924 | - 15,5 | 221 661 | 69 504 | 45,7 |
| Інші активи | 20 467 | 25 010 | 4 543 | 22,2 | 30 873 | 5 863 | 23,4 |
| Усього активів | 278 048 | 309 723 | 31 675 | 11,4 | 382 525 | 72 802 | 23,5 |

В 2019 році порівняно з 2018 спостерігається збільшення суми кредитного портфелю на 9 404 млн.грн (на 18,8 %), з тим самим зросли і активи на 31 675 млн.грн (на 11,4 %).

В 2020 році ж навпаки сума кредитів, що були надані клієнтам зменшилася на 4 523 млн.грн (на 7,6%), порівняно з 2019 через кризову ситуацію в країні, яка була спричинена епідемією COVID-19. Але активи зросли на 72 802 млн.грн, або на 23,5% завдяки залученню та збільшенню суми інвестиційних цінних паперів.

В середньому значенні сума виданих кредитів все-таки зросла на 4 881 млн.грн за три роки.

Проаналізуємо динаміку відношення зростання кредитного портфелю до загальної суми активів (рис. 2.2.).

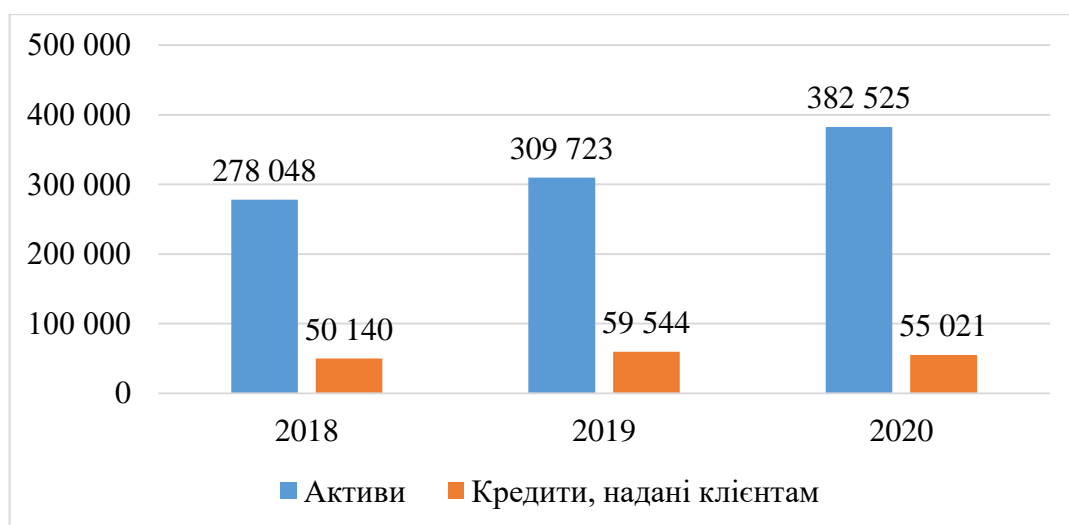


Рис. 2.2. Динаміка відношення кредитів до загальної суми активів, наданих за 2018-2020рр.

Таким чином, видно, що сума наданих кредитів зростає повільніше ніж сума активів.

Невеликий розмір кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» можна пояснити тим, що банк надає багато споживчих кредитів на короткий термін та невеликі суми.

Розглянемо яку частку займає кредитний портфель в структурі активів банку (табл. 2.10). З таблиці видно, що частка кредитного портфелю в структурі активів банку протягом трьох останніх років складала 15-20 %, в 2020 році вона впала на 4,8% порівняно з 2019 також через нестабільну економічну ситуацію в Україні, через яку спостерігається втрата кредитоспроможності населення. Також, слід виділити те, що велику частку у структурі активів мають інвестиційні цінні папери, які займають 57,9 % всіх активів АТ КБ «Приват Банк» (рис 2.3.).

Таблиця 2.10

Кредитний портфель в структурі активів АТ КБ «Приват Банк» у 2018-2020рр,
%

| Активи | 2018 | 2019 | Відхилення | 2020 | Відхилення |
|--|-------|------------|------------|-------|------------|
| Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви | 9,8 | 14,8 | 5,00 | 13,0 | -1,8 |
| Заборгованість банків | - | 8,8 | - | 6,6 | -2,2 |
| Кредити та аванси клієнтам | 18,0 | 19,2 | 1,2 | 14,4 | -4,8 |
| Інвестиційні цінні папери | 64,8 | 49,1 | -15,7 | 57,9 | 8,8 |
| Інші активи | 7,4 | 8,1 | 0,7 | 8,1 | 0 |
| Усього активів | 100,0 | 100,0 0 | 0,0 | 100,0 | 0,0 |



Рис. 2.3. Структура активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020 рік.

Проаналізувавши структуру активів АТ КБ «ПриватБанк», можна сказати, що вона є не зовсім стандартною, бо інвестиційна діяльність зазвичай не займає таку велику частку, бо в українському банківському секторі вона не є досить розвинутою. В інших банках велику частку займає саме кредитний портфель. Це можна пояснити тим, що під час націоналізації банківська установа отримала облігації внутрішньої державної позики, з яких тепер складається інвестиційний портфель.

Щодо заборгованості банків, яка у 2020 році склала досить значну частку – 6,6%, то вона складалася з залучених депозитних сертифікатів Національного банку України за ставкою від 5 до 6 %, тому цю суму до кредитного портфелю віднести неможливо.

Після аналізу структури активів банку було виявлено, що кредитний портфель становить приблизно 1/5 загальної суми активів.

Основним сегментом орієнтованості банку є населення, через те в його кредитному портфелі займають велику частку саме кредити фізичним особам (рис. 2.4. та табл. 2.10).



Рис. 2.4. Структура кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» у 2020 році, %

Таблиця 2.10

Структура кредитного портфелю АТ КБ «Приват Банк» за позичальниками у 2018-2020рр, млн.грн.

| Вид кредиту | 2018 | 2019 | Відхилення | | 2020 | Відхилення | |
|--|--------|--------|------------|------|--------|------------|--------|
| | | | Абсолютне | % | | Абсолютне | % |
| Кредити фізичним особам | 38 005 | 45 049 | 7 044 | 18,5 | 41 270 | - 3 779 | - 8,4 |
| Кредити МСП | 3 923 | 5 131 | 1 208 | 30,8 | 5 506 | 375 | 7,3 |
| Кредити юридичним особам | 3 451 | 4 567 | 1 116 | 32,3 | 4 079 | - 488 | - 10,7 |
| Усього виданих кредитів (за виключенням дебіторської заборгованості та резервів) | 45 379 | 54 747 | 9 368 | 20,6 | 50 855 | - 3 892 | -7,1 |

З рис. 2.4. видно, що кредити фізичним особам становили 81% кредитного портфелю банку у 2020 році, 19 %, які залишилися зайняли сектори малого та середнього бізнесу та сектор юридичних осіб.

Проаналізувавши показники таблиці 2.10, було визначено, що кредитний портфель збільшився в період 2018-2019 рр на 18,5% - з 38 055 млн.грн до 45 049

млн.грн. Але в 2020 році відбувся спад на 8,4 %, що пояснюється сучасним економічним станом в країні.

Проте згідно з таблицею, протягом аналізованого періоду кредитного портфелю було з'ясовано, що саме кредитування фізичних осіб впливає на збільшення вартості кредитного портфелю.

На сьогодні АТ КБ «Приват Банк» має наступні кредитні продукти: картка «Універсальна»; сервіс «Оплата частинами»; сервіс «Миттєва розстрочка»; кредит «Миттєва розстрочка. Кредит готівкою»; фінансовий лізинг «Авто в розстрочку»; житло в кредит; кредит під депозит; кредит під заставу нерухомості.

Структура кредитного портфелю за кредитними продуктами АТ КБ «ПриватБанк» для фізичних осіб представлена у табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Структура кредитного портфелю у сегменті кредитів, наданих фізичним особам у 2018-2020 рр, млн.грн.

| Вид кредиту \ Рік | 2018 | 2019 | Відхилення | | 2020 | Відхилення | |
|----------------------------------|--------|--------|------------|--------|--------|------------|--------|
| | | | Абсолютне | % | | Абсолютне | % |
| Кредитні картки | 32 431 | 38 822 | 6 391 | 19,7 | 35 523 | -3 299 | -8,5 |
| Іпотечні кредити | 1 619 | 2 297 | 678 | 41,9 | 2 313 | 16 | 0,7 |
| Споживчі кредити | 3 908 | 3 892 | - 16 | - 0,4 | 3 416 | - 476 | - 12,2 |
| Автокредити | 2 | 1 | - 1 | - 50 | 0 | - 1 | - 100 |
| Інші кредити | 45 | 37 | - 8 | - 17,8 | 18 | - 19 | - 51,4 |
| Усього (за виключенням резервів) | 38 005 | 45 049 | 7 044 | 18,5 | 41 270 | - 3 779 | - 8,4 |

Ріст суми наданих кредитів фізичним особам у кредитному портфелі банку відбувся за рахунок зростання кредитних операцій за кредитними картками, зокрема картою «Універсальна», хоча у 2020 році вони мали негативну тенденцію, тобто скоротились на 3 299 млн. грн., або 8,5%, тобто суттєвого зростання цей кредитний продукт мав у 2019 році.

Популярність серед фізичних осіб кредитних карток пояснюється їх простотою та доступністю, та низькими доходами українців, які не дозволяють їм з власних доходів придбати необхідні, але достатньо дорогі товари.

Також зростання відбулося і за таким кредитним продуктом як іпотечні кредити – на 694 млн. грн (рис. 2.5).

Як видно з рис. 2.5 за 2018-2020рр суттєво продуктова структура даного сегменту майже не змінилась, найбільша частка належить кредитним карткам – в середньому їх частка становить 85%, відповідно на споживчі кредити та іпотечні кредити приходить біля 14%. Відповідно 1%, що залишився приходить на інші кредитні продукти, зокрема кредити на придбання авто.

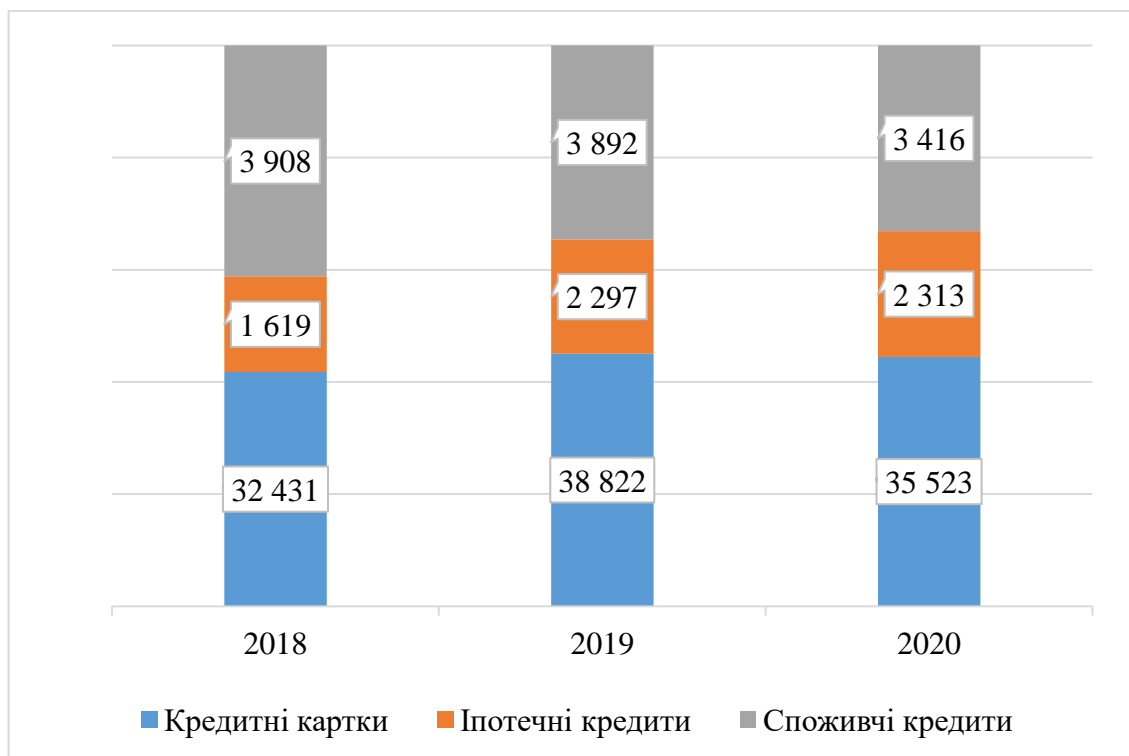


Рис. 2.5. Аналіз структури кредитного портфелю у сегменті «фізичні особи» за кредитними продуктами АТ КБ «ПриватБанк» у 2018-2020 рр, млн. грн.

Щодо корпоративного сектору, то він у кредитному портфелі банку поділений на дві частини – це кредити малому та середньому бізнесу (МСП) та юридичним особам. Особлива увага у кредитній діяльності надається саме сегменту МСП, про що свідчить постійне зростання вартості цього сегменту у

кредитному портфелі банку, яка за три роки збільшилась з 3 923 млн. грн. до 5 506 млн. грн.(табл. 2.10), тобто в цілому на 1 583 млн. грн.

Динаміка росту кредитів для юридичних осіб майже така ж сама (рис. 2.6) – за 2018-2020рр їх сума збільшилась на 1 116 млн. грн. або на 32,3%. В 2020 році відбувся спад кредитів, наданих юридичним особам на 10,7%.

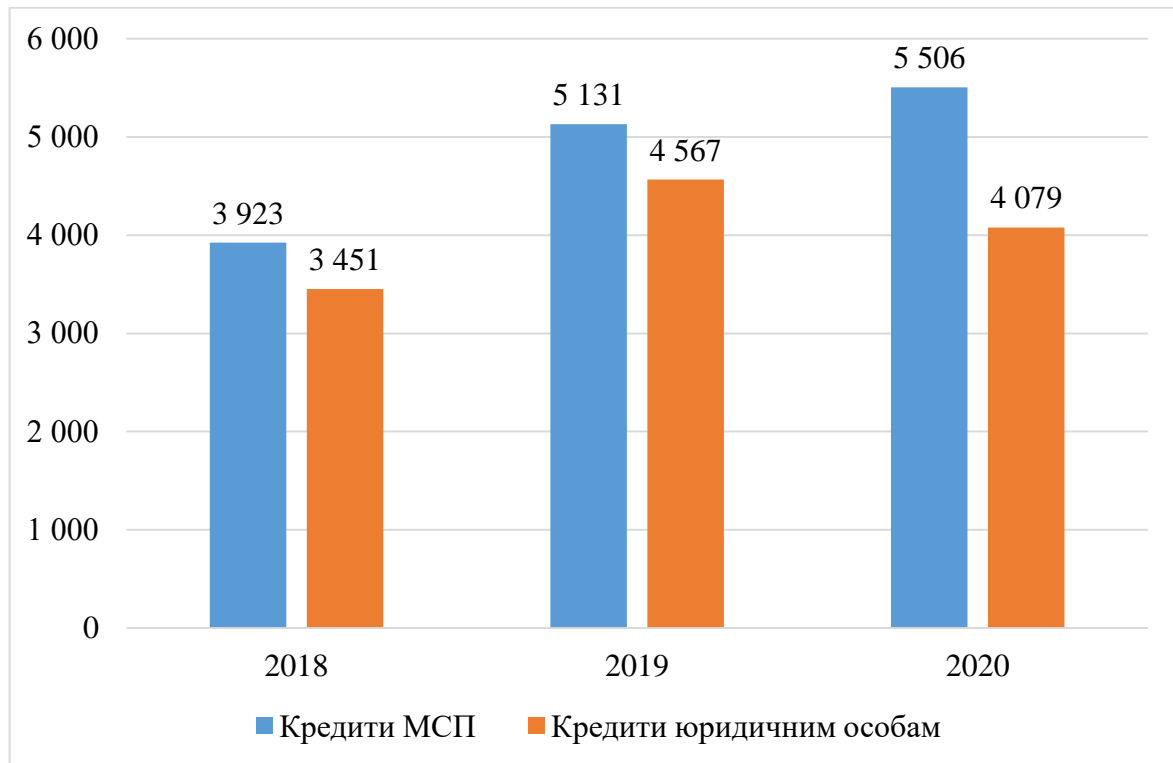


Рис. 2.6. Динаміка росту кредитів для МСП та юридичних осіб у кредитному портфелі АТ КБ «ПриватБанк» у 2018-2020 рр, млн. грн.

Бізнес-сектор для банку є дуже перспективним, оскільки лише при активному розвитку сектору малого та середнього бізнесу може бути можливим і розвиток національної економіки. Слід зазначити, що великі українські комерційні банки дуже обережно ставляться до кредитування цього сегмента ринку, оскільки він найбільш вразливий до несприятливих зовнішніх факторів. І, на жаль, сьогодні економічна та політична ситуація в країні не є стабільною.

Концентрація клієнтського кредитного портфелю за галузями економіки та напрямками комерційної діяльності корпоративного сегменту представлено в табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Структура кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» корпоративного сегменту за галузями економіки у 2018-2020 рр., млн. грн.

| Вид кредиту | 2018 | 2019 | Відхилення | | 2020 | Відхилення | |
|---|--------|--------|------------|-------|--------|------------|--------|
| | | | Абсолютне | % | | Абсолютне | % |
| Кредити юридичним особам | 6 358 | 6 992 | 634 | 10,0 | 6 097 | - 895 | - 12,8 |
| АПК та харчова промисловість | 2 298 | 1 942 | - 356 | -15,5 | 1 690 | - 252 | - 13,0 |
| Товари народного споживання | 771 | 1 192 | 421 | 54,6 | 1 085 | - 107 | - 9,0 |
| Інше | 3 289 | 3 858 | 569 | 17,3 | 3 322 | - 536 | - 13,9 |
| Кредити МСП | 8 499 | 8 973 | 474 | 5,6 | 7 376 | - 1 597 | - 17,8 |
| Надання побутових, індивідуальних та професійних послуг | 2 664 | 2 440 | - 224 | - 8,4 | 1 337 | - 1 103 | - 45,2 |
| АПК та харчова промисловість | 1 934 | 2 316 | 382 | 19,8 | 2 344 | 28 | 1,2 |
| Товари народного споживання | 1 240 | 1 651 | 411 | 33,1 | 1 419 | - 232 | - 14,1 |
| Інфраструктура | 556 | 599 | 43 | 7,7 | 450 | - 149 | - 24,9 |
| Інше | 2 105 | 1 967 | - 138 | - 6,6 | 1 826 | - 141 | - 7,2 |
| Всього кредити та аванси | 14 857 | 15 965 | 1 108 | 7,5 | 13 473 | - 2 492 | - 15,6 |

Як видно з табл. 2.12 за 2018-2019рр найбільше зростання суми кредитного портфелю бізнес сегменту забезпечило зростання суми кредитного портфелю МСП, яка за ці роки зросла на 474 млн. грн. Зростання вартості кредитного портфелю МСП, в свою чергу, забезпечило зростання обсягів кредитування галузей АПК та харчової промисловості, які за два роки збільшились на 382 млн. грн. Також суттєво зросло кредитування галузі з виробництва товарів народного споживання – з 1 240 млн. грн. до 1 651 млн. грн., тобто на 411 млн. грн. Скоротились обсяги кредитування інфраструктури – з 556 млн. грн. до 599 млн. грн, тобто на 43 млн. грн. або 7,7%. В 2020 році спостерігається тенденція спаду

всіх показників, що в сумі дало зменшення наданих кредитів МСП на 1 597 млн.грн.

Щодо кредитів юридичним особам, то їх обсяги кредитування збільшились в 2018-2019рр на 634 млн. грн. або на 10%. Таке зростання обсягів кредитування відбулося за рахунок інших галузей економіки, які за ці роки збільшились на 569 млн. грн або на 17,3%, обсяги кредитування галузі з виробництва товарів народного споживання зросли на 54,6% або на 421 млн. грн. Обсяги кредитування АПК та харчової промисловості зменшились на 15,5% або на 356 млн. грн. В 2020 році спостерігається тенденція спаду всіх показників, що в сумі дало зменшення наданих кредитів юридичним особам на 895 млн.грн.

Структура кредитного портфелю корпоративного сегменту за галузями економіки представлена у табл. 2.13. Як видно з табл. 2.13 – найбільша частка в обох випадках належить галузям АПК та харчової промисловості, і якщо у сегменті МСП вона мала стабільну тенденцію до зростання відповідно з 13 % до 14,5% та до 17,4%, то у сегменті юридичних осіб, навпаки, мала стабільну тенденцію до скорочення з 15,5% до 12,2% в 2019 році та трохи зросла у 2020 році до 12,5 %.

В обох випадках зросла і частка виробників споживчих товарів – відповідно з 5,2% до 8,1% та з 8,3% до 10,5%. Структура кредитного портфелю всього корпоративного сегмента представлена на рис. 2.7.

Таблиця 2.13

Структура кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк»
корпоративного сегменту за галузями економіки у 2018-2020 рр., %

| Вид кредиту | 2018 | 2019 | Відхилення | 2020 | Відхилення |
|------------------------------|------|------|------------|------|------------|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
| Кредити юридичним особам | 42,8 | 43,8 | 1 | 45,3 | 1,5 |
| АПК та харчова промисловість | 15,5 | 12,2 | - 3,3 | 12,5 | 0,3 |

Продовження табл. 2.13

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
|---|-------|-------|-------|-------|-------|
| Товари народного споживання | 5,2 | 7,4 | 2,2 | 8,1 | 0,7 |
| Інше | 22,1 | 24,2 | 1,8 | 24,7 | 0,5 |
| МСП | 57,2 | 56,2 | - 1 | 54,7 | - 1,5 |
| Надання побутових, індивідуальних та професійних послуг | 17,9 | 15,3 | - 2,6 | 9,9 | - 5,4 |
| АПК та харчова промисловість | 13,0 | 14,5 | 1,5 | 17,4 | 2,9 |
| Товари народного споживання | 8,3 | 10,3 | 2 | 10,5 | 0,2 |
| Інфраструктура | 3,8 | 3,8 | 0 | 3,3 | - 0,5 |
| Інше | 14,2 | 12,3 | - 1,9 | 13,6 | 1,3 |
| Всього кредити та аванси | 100,0 | 100,0 | 0,0 | 100,0 | 0,0 |

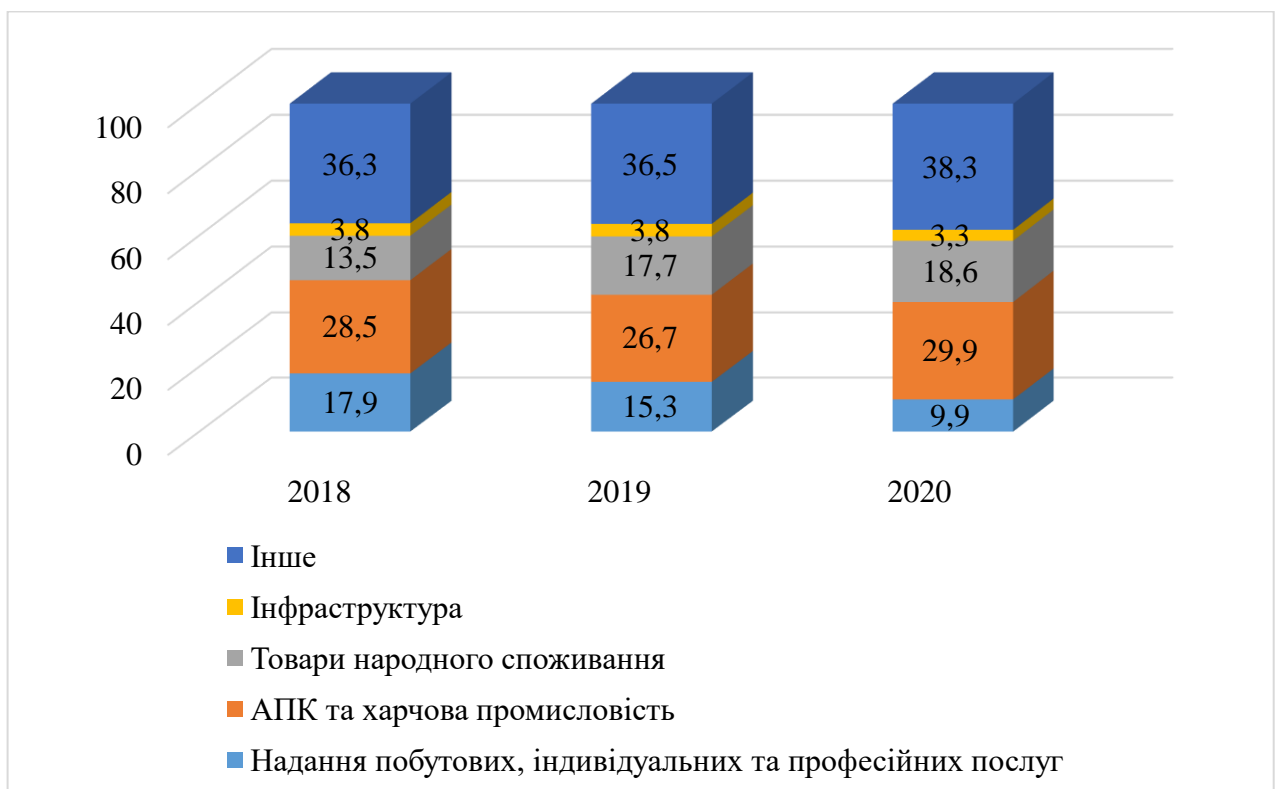


Рис. 2.7. Динаміка структури кредитного портфелю корпоративного сегменту за галузями економіки у 2018-2020 рр., %

Отже, з рис. 2.7 можна помітити, що за 2018-2020 рр структура кредитного портфелю корпоративного значно не змінилася. Найбільшу частку займають кредити в галузі АПК та харчової промисловості, в середньому до 30%. З цього

можна зробити висновок, що на сьогодні перевагу має саме розвиток АПК та виробників харчової промисловості.

Станом на 31 грудня 2020 року загальна сума кредитів найбільшим 10 клієнтам Банку, складала 2 264 мільйона гривень (31 грудня 2019 року: 2 191 мільйон гривень) або 3% від загальної суми кредитів за вирахуванням тих, що управляються як окремий портфель (31 грудня 2019 року: 3%). Резерв під очікувані кредитні збитки, пов'язаний з цими позичальниками становив 986 мільйонів гривень (на 31 грудня 2019 року: 663 мільйонів гривень). Що стосується структури кредитного портфелю за строками то вона представлена у табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Структура кредитного портфелю за строками, млн.грн.

| Вид кредиту | 2018 | 2019 | Відхилення | | 2020 | Відхилення | |
|-----------------------------------|--------|--------|------------|------|--------|------------|-------|
| | | | Абсол. | % | | Абсол. | % |
| Менше ніж 12 місяців | 44 494 | 50 435 | 5 941 | 13,4 | 45 986 | - 4 449 | - 8,8 |
| Понад 1 рік | 5 646 | 9 109 | 3 463 | 61,3 | 9 035 | - 74 | - 0,8 |
| Всього кредити та аванси клієнтів | 50 140 | 59 544 | 9 404 | 18,8 | 55 021 | - 4523 | - 7,6 |

Як видно з табл. 2.14 зростання обсягів кредитування в період 2018-2019рр. відбувалося за рахунок збільшення, в першу чергу, кредитних продуктів строком до 12 місяців – за ці роки їх вартість збільшилась на 5 941 млн. грн, тобто темпи зростання становили 13,4%, даний кредитний продукт у 2020 році почав мати тенденцію спаду, що може вказувати про поступове насичення ринку подібними продуктами, зокрема картковими кредитними продуктами. Примітним є те, що протягом останніх трьох років сама структура кредитного портфелю за строками майже не змінилась.

Висновки до розділу 2

АТ КБ «ПриватБанк» на 100 % є державним банком. Банк керується у своїй діяльності законодавством України.

До банківських послуг належать: залучення коштів у депозити; відкриття та ведення рахунків клієнтів; надання кредитів; надання консультацій щодо банківських та інших фінансових послуг.

Проаналізувавши кредитний портфель країни та окремо АТ КБ «Приват Банк» можна зробити висновок, що у зв'язку з пандемією обсяг виданих кредитів у 2020 році значно зменшився порівняно з 2019, оскільки вона викликала закриття багатьох підприємств та зниження кредитоспроможності населення.

Було визначено, що питому частку в кредитному портфелі банку займають кредити фізичним особам, а це свідчить про те, що кредитування юридичних осіб розвинуто слабо, і на це треба звернути увагу та удосконалити сектор кредитування підприємств.

Підсумовуючи результати досліджень, можна сказати, що поточний розвиток кредитування у нашій країні знижується. Кількість фінансових установ зменшується, і тому обсяг виданих споживчих та іпотечних кредитів також має тенденцію зменшення. Процентні ставки за позиками зростають. Визначено, що основними факторами, що впливають на поточну кредитну діяльність українських банків, є політична та соціальна нестабільність. Зрештою, кредитування потребує умов макроекономічної стабільності для свого подальшого розвитку. Поліпшення умов кредитування вимагає стабілізації економічних, політичних та соціальних умов, а також державної підтримки всього банківського сектору.

РОЗДІЛ 3

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ КРЕДИТУВАННЯ АТ КБ «ПРИВАТ БАНК»

3.1. Прогнозування обсягу кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк»

Фінансово-кредитна система України набуває особливого значення в умовах трансформації економіки, а її фундамент – банківська система – є вагомим чинником вирішення проблем соціально-економічного розвитку суспільства та держави. Банківська діяльність все частіше розглядається як форма поєднання різних напрямків фінансово-кредитного обслуговування на засадах комплексності та кооперування її здійснення. Банківський сектор України характеризується наявністю великої кількості банківських установ. Це свідчить про досить розвинене конкурентне середовище. Процеси, що відбуваються у банківській системі України, безумовно, свідчать про необхідність зміцнення, передусім, її національної складової: банкам з вітчизняним капіталом важко конкурувати з іноземними, у них обмежений доступ до валютних ресурсів, вони загалом поступаються технологіями ведення банківського бізнесу.

Отже, актуальними проблемами банківської установи є: оптимізація процесів, що відбуваються безпосередньо в її діяльності, аналіз і оцінювання ефективності проведення банківських операцій, застосування провідних методів управління банком, прогнозування його майбутніх результатів. [12]

Розглянемо обсяги виданих кредитів АТ КБ «ПриватБанк» за 2018-2021 роки на основі даних фінансової звітності банку [20-22].

На основі даних щодо виданих кредитів за 2018-2021 рр., які представлені у таблиці 3.1 спрогнозуємо обсяги кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» на другий квартал 2021 року за допомогою побудови поліноміальної лінії тренда.

Таблиця 3.1

Обсяги кредитного портфелю АТ КБ «Приват Банк» за 2018-2021рр, млн.грн

| Період | Видано кредитів, всього | Кредити фізичним особам | Кредити юридичним особам | Кредити МСП |
|-----------------------|-------------------------|-------------------------|--------------------------|-------------|
| 2018, січень-березень | 52 800 | 44 862 | 3 300 | 4 638 |
| 2018, квітень-червень | 55 872 | 46 666 | 4 062 | 5 144 |
| 2018, липень-вересень | 68 665 | 57 927 | 4 728 | 6 010 |
| 2018, жовтень-грудень | 77 333 | 63 434 | 5 648 | 8 251 |
| 2019, січень-березень | 80 122 | 65 483 | 6 071 | 8 568 |
| 2019, квітень-червень | 81 066 | 65 547 | 6 813 | 8 706 |
| 2019, липень-вересень | 82 446 | 67 456 | 6 639 | 8 351 |
| 2019, жовтень-грудень | 83 058 | 68 253 | 6 250 | 8 555 |
| 2020, січень-березень | 87 271 | 71 320 | 6 437 | 9 514 |
| 2020, квітень-червень | 83 402 | 68 250 | 5 991 | 9 161 |
| 2020, липень-вересень | 83 193 | 67 752 | 6 377 | 9 064 |
| 2020, жовтень-грудень | 66 207 | 53 839 | 5 509 | 6 859 |
| 2021, січень-березень | 68 753 | 54 916 | 5 647 | 8 190 |

Побудуємо поліноміальну модель лінії тренду (рис. 3.1) для прогнозування обсягу кредитів, виданих АТ КБ «ПриватБанк» на основі даних за 2018-2021рр.

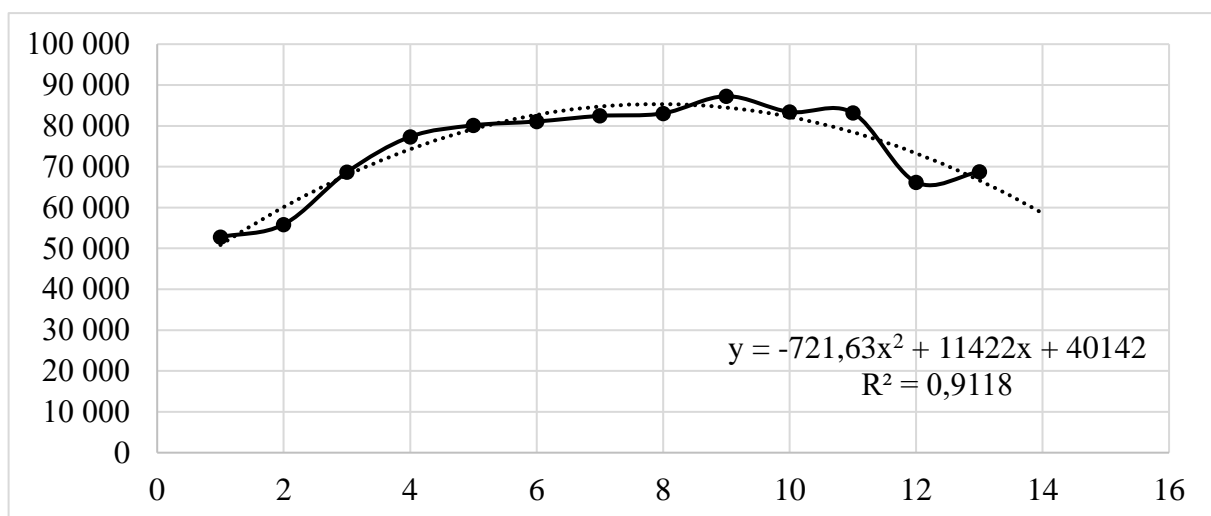


Рис. 3.1. Поліноміальна модель тренду кредитів, виданих АТ КБ «ПриватБанк за 2018-2021рр.

Побудуємо поліноміальну (рис.3.2) модель тренду для прогнозування обсягу кредитів, виданих АТ КБ «ПриватБанк» фізичним особам на основі даних за 2018-2020рр.

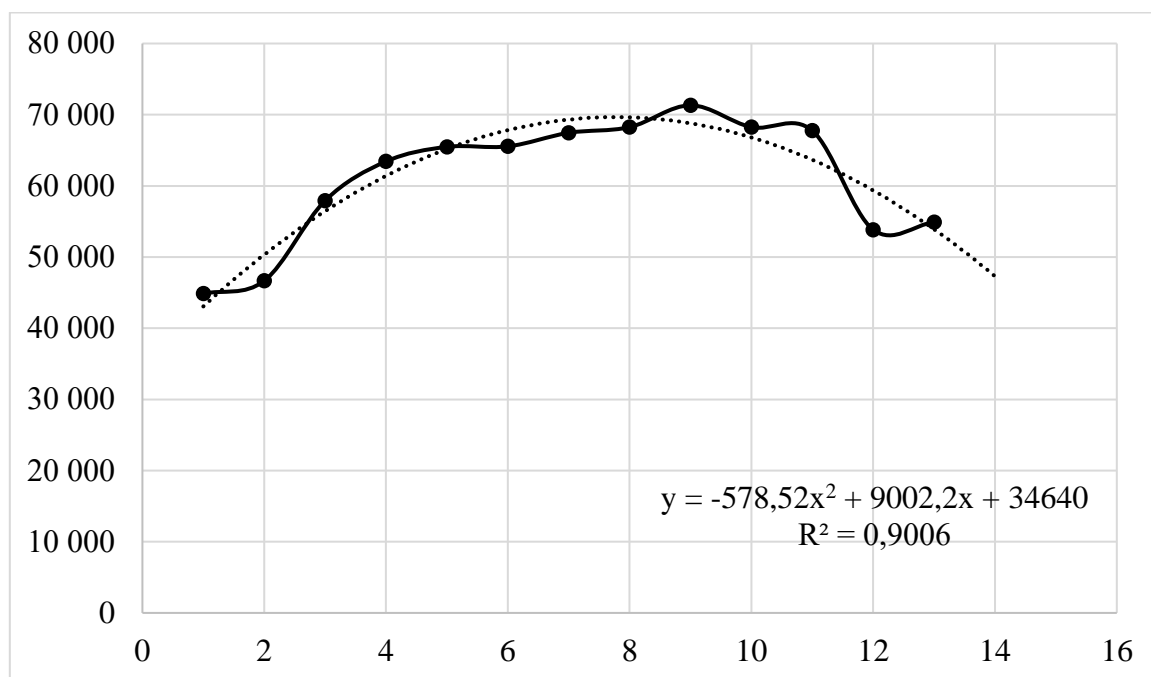


Рис. 3.2. Поліноміальна модель тренду кредитів, виданих АТ КБ «ПриватБанк» фізичним особам за 2018-2021рр.

Побудуємо поліноміальну (рис.3.3) модель тренду для прогнозування обсягу кредитів, виданих АТ КБ «ПриватБанк» юридичним особам на основі даних за 2018-2020рр.

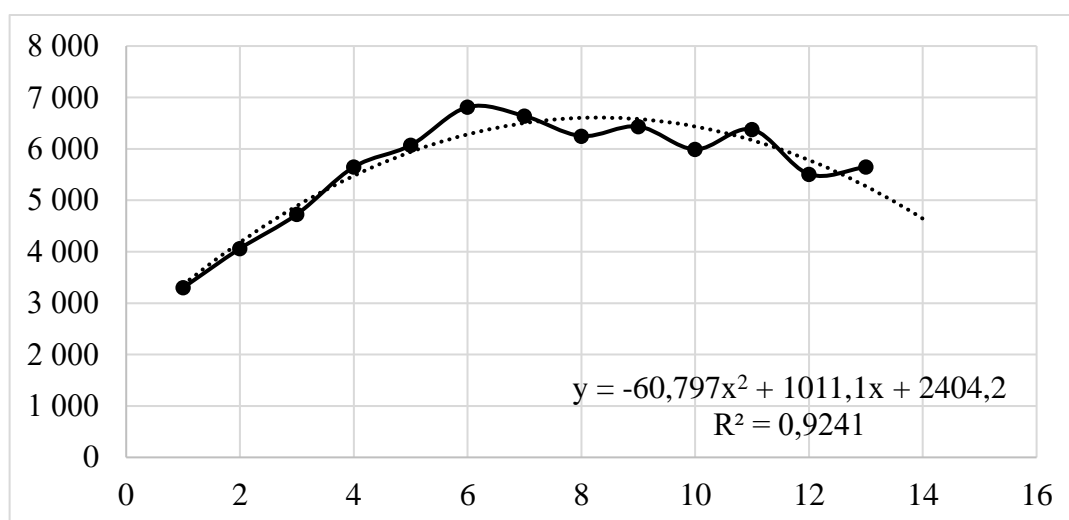


Рис. 3.3. Поліноміальна модель тренду кредитів, виданих АТ КБ «ПриватБанк» юридичним особам за 2018-2021рр.

Побудуємо поліноміальну (рис.3.4) модель тренду для прогнозування обсягу кредитів, виданих АТ КБ «ПриватБанк» МСП на основі даних за 2018-2020рр.

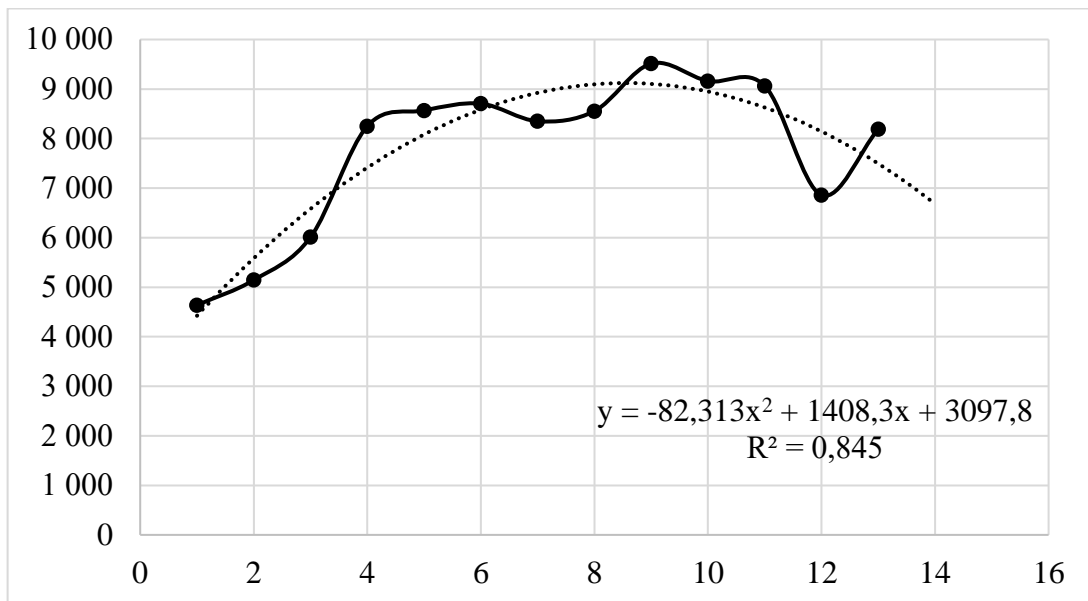


Рис. 3.4. Поліноміальна модель тренду кредитів, виданих АТ КБ «ПриватБанк» МСП за 2018-2021рр

Результати моделювання лінії тренда кредитів, виданих АТ КБ «ПриватБанк» за 2018-2021 рр представлено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Результати моделювання поліноміальної лінії тренду

| Вид кредиту | Рівняння | R ² |
|--------------------------|-------------------------------------|----------------|
| Видано кредитів, всього | $y = -721,63x^2 + 11422x + 40142$ | 0,9118 |
| Кредити фізичним особам | $y = -578,52x^2 + 9002,2x + 34640$ | 0,9006 |
| Кредити юридичним особам | $y = -60,797x^2 + 1011,1x + 2404,2$ | 0,9241 |
| Кредити МСП | $y = -82,313x^2 + 1408,3x + 3097,8$ | 0,845 |

Прогнозні значення обсягу кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» на перше півріччя 2021 року представлені в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Прогнозні значення обсягу кредитування на другий квартал 2021 року, млн.грн.

| Рік | Видано кредитів всього | Кредити фізичним особам | Кредити юридичним особам | Кредити МСП |
|-----------------------|------------------------|-------------------------|--------------------------|-------------|
| 2021, квітень-червень | 58 605 | 47 281 | 4 643 | 6 681 |

Таким чином, у другому кварталі 2021 році згідно з прогнозом сукупний кредитний портфель АТ КБ «ПриватБанк складатиме 58 605 млн.грн, з них кредити фізичним особам – 47 281 млн. грн, юридичним особам – 4 643 млн.грн та МСП – 6 681 млн.грн відповідно.

Оскільки спостерігається зменшення обсягу кредитного портфелю у зв'язку з нестабільною економічною ситуацією в країні, то у другому кварталі 2021 року сума виданих кредитів зменшиться порівняно с першим кварталом на 10 148 млн.грн і становитиме 58 605 млн.грн, фізичним особам – 47 281 млн.грн (зменшиться на 7 635 млн.грн), юридичним особам – 4 643 млн.грн (зменшиться на 1 004 млн.грн.) та МСП – 6 681 млн.грн (зменшиться на 1 509 млн.грн).

Отже спостерігається спад активності кредитної діяльності банку, тому треба вжити певних заходів.

3.2. Методи удосконалення організації кредитної діяльності АТ КБ «Приват Банк»

Можна виділити наступні методи удосконалення кредитної діяльності банку:

1) Збільшення обсягу кредитного портфелю та його частки у структурі активів за допомогою корпоративного сегменту;

2) Покращення якості кредитного портфелю через розв'язання проблем з проблемними боргами, які дісталися банку від колишніх власників та зниження ризику для нових кредитів;

3) Підвищення дохідності кредитного портфелю.

Щодо проблемних кредитів банк прикладає максимально зусиль, для того щоб розв'язати цю проблему на протязі 3-5 років.

На кредитування сегменту юридичних осіб треба звернути увагу через такі причини:

1) Сегмент кредитних продуктів для фізичних осіб дуже насичений. З аналізу тенденції зростання суми позики в цьому сегменті протягом останніх років спостерігається стійке падіння. Це може свідчити про насиченість даного ринку, яка більше не гарантує високої прибутковості.

2) Через глобальну епідемію та зниження економічної активності в Україні, реальні доходи населення зменшуються (рис. 3.7). Відповідно до рис. 3.7 можна зробити висновок, що інфляція явно перевищила зростання доходів населення. Окрім того, витрати населення на оплату товарів та послуг значно перевищують загальну заробітну плату, що свідчить про низьку платоспроможність фізичних осіб, тому сьогодні кредитування в цьому сегменті є найбільш ризикованим. [23]

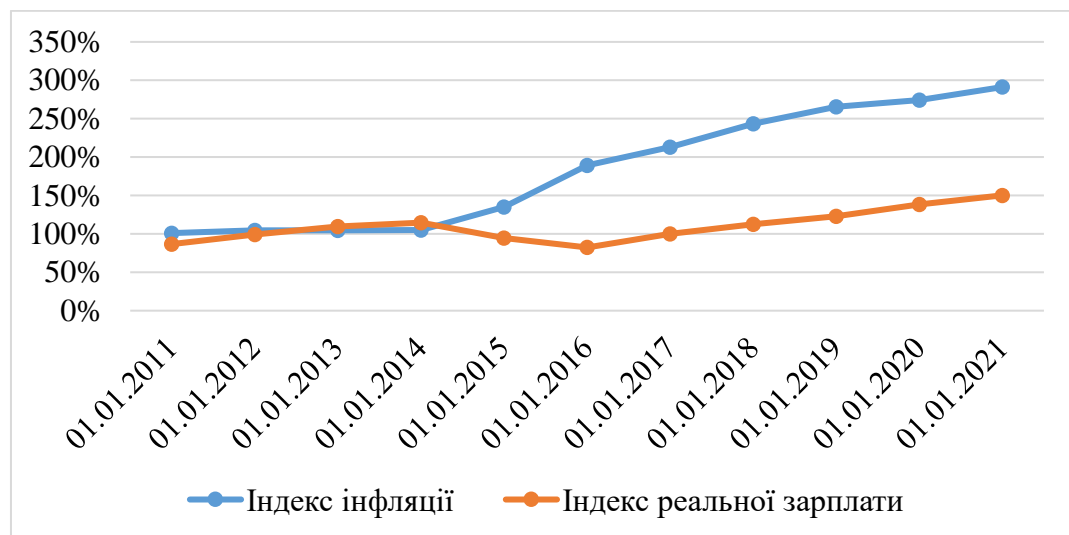


Рис. 3.5. Динаміка співвідношення індексу інфляції до індексу реальної зарплати.

Тому для того, щоб зберегти існуючу частку на ринку та заощадити вартість сегменту фізичних осіб у портфелі банківських кредитів треба обмежити позики приватного сектору револьверними з використанням

платіжних карток банку та овердрафтом. Сьогодні - це найменш ризиковано і найбільш вигідно в лінійці продуктів для фізичних осіб.

Сьогодні для юридичних осіб представлені різноманітні цікаві та доступні пропозиції, що забезпечують фінансування всіх сфер їх діяльності. Тому для збільшення кредитів потрібно посилити лише маркетингову та комунікаційну частини діяльності банку. Перш за все, треба надати велике значення нашим існуючим клієнтам і перевести їх у категорію активних клієнтів. Ці клієнти дуже перспективні, оскільки банк має про них достатньо повну інформацію. Головне тут – застосовувати персональні методи – вивчати їхні нагальні потреби та надавати точні продукти, які представляють для них реальний інтерес та вигідні для обох сторін.

Для реалізації цього напряму треба збільшити кількість експертів, що обслуговують цей перспективний сегмент ринку, шляхом перестановки деяких банківських експертів, які зараз працюють у роздрібному секторі.

Таким чином, банк зможе перенести фокус на інший сегмент клієнтів, не збільшуючи витрат ресурсів на його реалізацію, і уникне скорочення трудових ресурсів, що може бути не дуже бажаним кроком в умовах економічної нестабільності, спричиненою пандемією.

Наступним напрямом підвищення прибутковості банку є підвищення якості його кредитного портфелю. Для цього треба забезпечити ефективне управління проблемними активами банку.

Найкращим способом реалізації цього є використання так званого методу лімітування, тобто встановлення певних обмежень при здійсненні кредитування, особливо шляхом визначення частки позик різних позичальників у загальній сумі кредитного портфелю. Крім розміру кредитного портфеля, в якості основи для розрахунку ліміту можуть бути використані такі показники, як сума банківського капіталу та валюта балансу. Наприклад, ліміт кредитування позичальників певної галузі може бути визначений як максимальний загальний капітал або відношення галузевих кредитів до загальної суми усіх кредитів. Але перед встановленням розміру кредитної лінії необхідно уточнити основні сфери

та фактори ризику. Враховуючи виявлені характеристики, керівництво банку має встановити обмеження кредитного портфелю.

Тому для підвищення ефективності управління портфелем банківських кредитів необхідно вдосконалити існуючу систему лімітів, щоб вона відповідала функціональній структурі банку та сучасній реальності українського ринку банківських послуг.

Щоб уникнути проблеми зниження якості портфелів банківських кредитів, слід вжити таких заходів:

- з огляду на поточний стан української банківської системи та доступні для банків методи управління, рекомендується запровадити новий метод оцінки платоспроможності позичальників;

- обережна кредитна політика зростання процентних ставок, постійний моніторинг компонентів кредитного портфеля та екстрені дії керівництва банківських установ щодо управління ризиками повинні призвести до збільшення кредитування та вдосконалення системи управління якістю кредитного портфеля;

- впровадження якісних заходів щодо вдосконалення структури кредитного портфеля вплине на фінансову стійкість банків та ефективність їх діяльності, а також підвищить конкурентоспроможність та безпеку діяльності вітчизняних банківських фінансових установ.

Отже, можна зробити висновок, що сучасні проблеми підвищення якості управління кредитним портфелем мають на увазі якісний аналіз та його оцінку з метою сучасного прийняття рішень по управлінню кредитними операціями комерційного банку). [17]

Для підвищення ефективності кредитної політики в нинішніх економічних умовах, що у свою чергу, позитивно вплине на підвищення дохідності кредитного портфеля банків запропоновано наступні напрями:

1. Обґрунтована оптимізація кредитного портфеля за пріоритетними ознаками – категорією позичальників, строковістю кредитів, дохідністю;

2. Вибір дієвих методик оцінки дохідності кредитної діяльності банку з використанням методів економетричного аналізу;
3. Перегляд депозитної політики банку, пошук інноваційних шляхів зміцнення і нарощення слабкої ресурсної бази банків;
4. Повідомлення позичальників про зміну відсоткових ставок за 6 місяців до їх зміни, стимулювання дострокового погашення кредитів;
5. Посилення контролю за кредитними ризиками та формування дієвих систем управління кредитним ризиком в кожному банку;
6. Встановлення кількісних нормативів (вимог) до співвідношення вартості застави та розміру кредиту, відношення максимальної суми платежу за кредитом до доходу позичальника, мінімальної суми першого платежу за кредитом;
7. Удосконалення кредитних технологій, особливо для позичальників - фізичних осіб, орієнтація на зрозумілі споживачу кредитні продукти, які б не вимагали значних витрат з боку банку.

Основними проблемами підвищення дохідності кредитного портфеля банків є: скорочення обсягів кредитних ресурсів; зростання частки проблемних кредитів; низький рівень кредитних ресурсів в іноземній валюті; під час кредитування основна перевага надається торгівлі та промисловості, зменшується частка кредитів на будівництво, транспорт та інфраструктурні сфери економічної діяльності; під час формування кредитних ресурсів пріоритетним є кредитування колективних та приватних підприємств недержавної форми власності.

Напрямами підвищення рентабельності банківського кредитного портфеля є: раціональна оптимізація кредитного портфеля; вибір ефективних методів оцінки прибутковості кредитної діяльності; зміна політики щодо банківських депозитів, зміцнення та збільшення слабкої ресурсної бази банку; посилення управління кредитним ризиком та формування ефективних систем управління кредитним ризиком різних банків та інші. [18]

3.3. Пропозиції щодо удосконалення кредитної політики АТ КБ «ПриватБанк»

Кредитна політика банку повинна розроблятися на основі всебічного аналізу сучасних форм організації кредитних відносин, що використовуються вітчизняними банками, що дасть змогу оптимізувати процеси банківського кредитування з огляду закономірності кругообігу потреб підприємств і нормами регулювання діяльності банку.

Виходячи з цього зміст кредитної політики банку на стадії розроблення механізму кредитування зводиться до розподілу оптимального і цілеспрямованого поєднання окремих організаційно-економічних прийомів видання, погашення кредитів, стягнення відсотків за користування кредитом і забезпечення поворотності коштів кредитного потенціалу.

Оптимальне і цільове поєднання окремих організаційно-економічних прийомів видання і погашення короткострокових кредитів дозволяє надати кредитному процесу більшої відповідності із закономірностями кругообігу капіталу підприємств і на цій основі забезпечувати активну роль банків в організації їх платіжного обігу та знижувати кредитні ризики. На практиці такі прийоми і способи кредитування знаходять своє відображення в конкретних формах і видах банківських кредитів: разових кредитів, кредитних ліній, овердрафтів.

Найбільш поширеними є кредити на задоволення невідкладних першочергових потреб підприємств на: придбання сировини для виробництва, оплату рахунків за електроенергію, виплати заробітної плати, перерахування платежів до бюджету та позабюджетні фонди. Цільові разові кредити опосередковують усі стадії кругообігу капіталу підприємств.

Кредитна політика повинна містити в собі план із розміщення кредитних ресурсів банку, а також методологію, відповідно до якої кредитний портфель повинен управлятися, тобто визначати те, яким чином кредити виникають, обслуговуються, контролюються та повертаються. Якісна кредитна політика не

повинна бути занадто обмежуючою. Якщо працівники банку вважають, що окремі пропозиції з кредитування можуть бути розглянуті, хоча і не відповідають письмовим директивам, то кредитна політика повинна дозволяти виносити такі пропозиції на обговорення Ради директорів.

Можна виділити низку рекомендацій щодо поліпшення ефективності формування та реалізації кредитної політики АТ КБ «ПриватБанк»:

- банку необхідно вивчати своїх клієнтів і групувати їх за пріоритетністю для того, щоб запропонувати клієнтам вигідніші тарифні плани;
- чітке визначення видів і строків. Кредитна політика повинна описувати види кредитів й інших кредитних інструментів, які банк має намір надавати клієнтам, а також містити директиви зі спеціальних кредитів. Вибір видів кредитних інструментів повинен ґрунтуватися на досвіді працівників кредитного відділу, структурі депозитів банку й очікуваному кредитному попиті;
- певні види кредитів, використання яких раніше призвело до непередбачених збитків, повинні контролюватися старшими менеджерами або не використовуватися взагалі;
- у межах кредитної політики доцільно встановлювати максимальний строк для кожного виду кредитів, а кредити повинні видаватися з реальним графіком погашення. Планування строків погашення повинне залежати від очікуваного джерела погашення, призначення кредиту й корисного терміну служби застави;
- обґрунтоване ціноутворення. Процентні ставки у різних видах кредитів повинні бути достатніми для того, щоб покривати витрати банку на залучення ресурсів, кредитний нагляд, адміністрування і можливі збитки. Водночас вони повинні забезпечувати прийнятну маржу прибутку. Ставки повинні періодично розглядатися й мінятися відповідно до змін величини витрат або конкурентних факторів;
- кредитна політика повинна встановлювати ліміти для всіх працівників, що займаються наданням кредитів. Індивідуальні обмеження можуть бути більш твердими, ніж зазвичай (залежно від досвіду фахівця й строку

його роботи в банку). Кредитні ліміти можуть бути засновані на групових повноваженнях, великі кредити можуть зажадати зголи комітету. Повинні бути обговорені звітні процедури й частота засідань комітету;

– кредитна політика повинна визначати несплачені зобов'язання всіх видів й описувати, які звіти представляються правлінню за цими несплатами. Ці звіти повинні містити досить інформації для того, щоб визначити фактор ризику, потенційні збитки й альтернативні шляхи дій.

Для удосконалення кредитної політики банку потрібно застосовувати методи, що забезпечують адекватну оцінку кредитоспроможності, прогнозування фінансового стану позичальників та поворотність кредитів у повному обсязі. Своєчасно визначити негативні зміни у діяльності позичальників та вчасно вживати відповідних заходів щодо їх запобігання. [14]

Висновки до розділу 3

В розділі було прогнозовано майбутній обсяг кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк». При незмінних умовах кредитування кредити клієнтам банку становитимуть 89 710 млн.грн, тобто спостерігається ріст обсягів кредитного портфелю.

В результаті аналізу та виявлення основних недоліків формування та управління кредитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк» для їх усунення рекомендується вжити наступні заходи: підвищити активність в сегменті кредитування юридичних осіб; підвищити ефективність управління кредитним портфелем; доповнити систему лімітування кредитного портфелю; посилити контроль за дотриманням вже існуючих внутрішніх лімітів.

Ці заходи дозволять Банку значно зменшити ризики кредитного портфеля та підвищити прибутковість, що допоможе поліпшити ефективність управління кредитним портфелем у майбутньому.

ВИСНОВКИ

Проведені дослідження дозволяють зробити наступні висновки, що здійснення кредитних операцій є важливою і необхідною частиною банківської діяльності. Сьогодні банківська система України знаходиться у дуже тяжкому фінансовому становищі. Велика кількість прострочених кредитів призводить до втрати довіри до банку з боку вкладників і акціонерів, виникнення проблем з платоспроможністю та ліквідністю, погіршення репутації банку. Крім того, банк несе додаткові витрати, пов'язані з вимогами щодо повернення кредиту, частина активів банку перебуває у формі непродуктивних.

У зв'язку з цим слід зазначити, що вивчення нових методів управління кредитною діяльністю має велике значення для банківської системи України, оскільки є складною і багатоаспектною проблемою, пріоритетним підходом, до розв'язання якої слід віднести створення ефективної методики оцінки ефективності управління кредитним портфелем. Об'єктом даного дослідження стала кредитна діяльність АТ КБ «ПриватБанк» - одного з державних, найкрупніших, універсальних комерційних банків України, що спеціалізується на обслуговуванні та кредитуванні населення і є лідером у даному сегменті.

Проаналізувавши сучасний стан кредитування в Україні, було визначено, що кількість банків зменшується. Наслідком закриття є припинення кредитування цими банками населення та підприємств. Та за результатами аналізу банківського кредитування фізичних та юридичних осіб виявлено основні тенденції його розвитку, такі як зменшення частки кредитів, наданих фізичним особам, у загальному обсязі кредитування; переважання споживчих кредитів у структурі кредитів, наданих фізичним особам; зменшення іпотечного кредитування.

Проаналізувавши структуру активів АТ КБ «ПриватБанк», можна сказати, що вона є не зовсім стандартною, бо інвестиційна діяльність зазвичай не займає таку велику частку, бо в українському банківському секторі вона не є досить розвинутою. В інших банках велику частку займає саме кредитний портфель. Це

можна пояснити тим, що під час націоналізації банківська установа отримала облігації внутрішньої державної позики, з яких тепер складається інвестиційний портфель.

Після аналізу структури активів банку було виявлено, що кредитний портфель становить приблизно 1/5 загальної суми активів.

Проаналізувавши кредитний портфель АТ КБ «ПриватБанк» можна зробити висновок, що у зв'язку з пандемією обсяг виданих кредитів у 2020 році значно зменшився порівняно з 2019, оскільки вона викликала закриття багатьох підприємств та зниження кредитоспроможності населення.

В результаті аналізу та виявлення основних недоліків формування та управління кредитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк» для їх усунення рекомендується вжити наступні заходи: підвищити активність в сегменті кредитування юридичних осіб; підвищити ефективність управління кредитним портфелем:

Це дозволить банку значно підвищити прибутковість, що допоможе поліпшити ефективність управління кредитним портфелем у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. №254/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. – (Зі змін. та допов.).
2. Цивільний кодекс України: Прийнятий 16.01.2003р. №435-IV // Відомості Верховної Ради України – 2003. - № 40-44. - ст.356 – (Зі змін. та допов.).
3. Господарський кодекс України: Прийнятий 16.01.2003р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України – 2003. - №18, № 19-20, № 21-22. - ст.144 – (Зі змін. та допов.).
4. Деякі питання забезпечення стабільності фінансової системи: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.2016 р. № 961– 2016. (Зі змін.).
5. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 № 514-VI, // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 50-51. – Ст.384. – (Зі змін.).
6. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5-6. – Ст.30. – (Зі змін.).
7. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29. – Ст.238. – (Зі змін.).
8. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 4452-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 50. – Ст.564. – (Зі змін.).
9. Коваленко Д.І. «Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика»: навч. посіб./Д.І. Коваленко, В.В. Венгер – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 578 с.
10. Бровко Л.І. Аналіз кредитного портфелю комерційних банків України в сучасних умовах/Л. І. Бровко // Економіка та держава. – 2018. – № 11. – С. 86-89.

11. Золота. Н. Методика оцінювання якості кредитного портфелю /Н. Золота// Інновації у глобальній біржовій сфері та банківській діяльності. – 2021. – С. 102-104.
12. Балашова О.В., Борисова С.Є. Економіко-математичне моделювання та прогнозування обсягів кредитних і залучених коштів банківської установи/ О. В. Балашова, С.Є.Борисова // Економічний вісник Донбасу. – 2017. – № 3 (49). – С. 75.
13. Бугай В.З., Шевченко Т.Г. Методичні підходи до формування кредитної політики комерційних банків України/ В. З. Бугай, Т. Г. Шевченко // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 4 (62). – С. 356-358.
14. Корпанюк Т.М., Цуркан А.О. Кредитна політика комерційного банку та напрями її удосконалення/ Т.М. Корпанюк, А.О. Цуркан // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. – 2018. – № 2 (67). – С. 142-145.
15. Горпініч І. М. Загальні стадії процесу кредитування/ І. М. Горпініч // Економічне зростання в епоху соціальних трансформацій: матеріали II міжнар.ї наук.-прак. конф. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. – с.72-75.
16. Горпініч І. М. Сутність кредиту та структура його кредитування/ І. М. Горпініч // Економічне зростання в епоху соціальних трансформацій: матеріали II міжнар.ї наук.-прак. конф. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. – с.69-72.
17. Карпів О. В. Загальні стадії процесу кредитування/ О. В. Карпів // Підвищення якості кредитного портфелю комерційного банку: матеріали 76-тої наук.-техн. конф. – Львів: НУ «Львівська політехніка», 2018. – с.152.
18. Демчук Н. І., Коваль А.М. Проблеми та перспективи підвищення дохідності кредитного портфелю банку/ Н. І. Демчук, А.М. Коваль // Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи: матеріали IV між нар. наук.-практ.конф – м. Одеса. – 2018. – с.45-46

19. Грошово-кредитна статистика НБУ [Електроний ресурс]:/ Офіційний сайт НБУ. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#1ms>
20. Річний звіт АТ КБ «ПриватБанк» за 2018 рік [Електроний ресурс]:/ Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». – Режим доступу: https://static.privatbank.ua/files/PB_SepUkr_2019.04.23FINAL1.pdf
21. Річний звіт АТ КБ «ПриватБанк» за 2019 рік [Електроний ресурс]:/ Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». – Режим доступу: <https://static.privatbank.ua/files/R%D1%96chnij+zv%D1%96t+za+2019rg..pdf>
22. Річний звіт АТ КБ «ПриватБанк» за 2020 рік [Електроний ресурс]:/ Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». – Режим доступу: <https://static.privatbank.ua/files/%D0%A0%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82+%D0%B7%D0%B0+2020+%D1%80.pdf>
23. Статистика «Індекс реальної заробітної плати» [Електроний ресурс]:/ Сайт Мінфін. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/index/>
24. Статистика «Кількість банків України» [Електроний ресурс]:/ Сайт Мінфін. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/>
25. Статут АТ КБ «ПриватБанк» [Електроний ресурс]:/ Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». – Режим доступу: https://static.privatbank.ua/files/statut_privatbank.pdf
26. Стратегія АТ КБ «ПриватБанк» [Електроний ресурс]:/ Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». – Режим доступу: <https://static.privatbank.ua/files/20180117.pdf>

Баланс КБ АТ «Приват Банк» за 2020 рік

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2020 року

| У мільйонах українських гривень | Прим. | 31 грудня 2020 | 31 грудня 2019 |
|--|-------|----------------|----------------|
| АКТИВИ | | | |
| Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви | 6 | 49 911 | 45 894 |
| Заборгованість банків | 7 | 25 059 | 27 118 |
| Кредити та аванси клієнтам | 8 | 55 021 | 59 544 |
| Інвестиційні цінні папери: | | | |
| - за справедливою вартістю через прибуток чи збиток | 9 | 100 750 | 84 680 |
| - за справедливою вартістю через інший сукупний дохід | 9 | 119 196 | 66 602 |
| - за амортизованою собівартістю | 9 | 1 715 | 875 |
| Поточні податкові активи | 22 | 6 660 | 2 257 |
| Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію | | 30 | 155 |
| Інвестиційна нерухомість | | 2 933 | 3 379 |
| Активи з права користування | 10 | 1 748 | 1 716 |
| Основні засоби та нематеріальні активи | 11 | 5 894 | 4 764 |
| Інші фінансові активи | 12 | 3 448 | 2 210 |
| Інші активи | 13 | 8 900 | 9 285 |
| Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя | | 1 228 | 1 244 |
| Активи, утримувані для продажу | | 32 | - |
| ВСЬОГО АКТИВІВ | | 382 525 | 309 723 |
| ЗОБОВ'ЯЗАННЯ | | | |
| Заборгованість перед НБУ | | - | 7 721 |
| Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями | | 2 | 201 |
| Кошти клієнтів | 14 | 312 708 | 240 621 |
| Зобов'язання орендаря з лізингу | 31 | 1 855 | 1 748 |
| Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток | 22 | 146 | 121 |
| Інші фінансові зобов'язання | 15 | 2 907 | 1 522 |
| Резерви та нефінансові зобов'язання | 16 | 12 082 | 3 260 |
| ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ | | 329 700 | 255 194 |
| КАПІТАЛ | | | |
| Акціонерний капітал | 17 | 206 060 | 206 060 |
| Емісійний дохід | 17 | 23 | 23 |
| Резерв переоцінки будівель | 11 | 689 | 614 |
| Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів | 9 | (2 937) | (1 274) |
| Результат від операцій з акціонером | | 12 174 | 12 174 |
| Загальні резерви та інші фонди | 17 | 8 481 | 6 850 |
| Накопичений дефіцит | | (171 665) | (169 918) |
| ВСЬОГО КАПІТАЛУ | | 52 825 | 54 529 |
| ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ | | 382 525 | 309 723 |

Затверджено до випуску та підписано 16 березня 2021 року.

Г. Ю. Самаріна
В.о. Голови Правління

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Рис. 1. Звіт про фінансовий стан КБ АТ «Приват Банк» за 2020 рік, млн.грн

Звіт про прибутки та збитки та інші сукупні доходи АТ КБ «Приват Банк»

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

| У мільйонах українських гривень | Прим. | 2020 рік | 2019 рік |
|---|-------|----------------|---------------|
| Процентні доходи | 18 | 33 563 | 33 841 |
| Процентні витрати | 18 | (11 961) | (14 174) |
| Чистий процентний дохід | | 21 602 | 19 667 |
| Відрахування до резерву на зменшення корисності | 19 | (1 771) | (4) |
| Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності | | 19 831 | 19 663 |
| Доходи за виплатами та комісійними | 20 | 27 649 | 24 575 |
| Витрати за виплатами та комісійними | 20 | (8 888) | (6 386) |
| Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів | | 3 103 | 2 589 |
| (Збитки мінус прибутки)/прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти | | (7 460) | 6 510 |
| Прибутки мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід | 9 | 8 | 8 |
| Прибутки мінус збитки/(збитки мінус прибутки) від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток | 9 | 16 045 | (1 526) |
| Витрати щодо резерву під юридичні ризики | 16 | (8 577) | (387) |
| Збитки/(прибутки) від уцінки будівель (що перевищують дооцінку) та переоцінки інвестиційної нерухомості | | (256) | 4 |
| Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя | | (119) | (134) |
| (Зменшення корисності)/відновлення зменшення корисності інвестиції в асоційовану компанію | | (124) | 8 |
| Адміністративні та інші операційні витрати | 21 | (18 006) | (14 428) |
| Інші чисті доходи | | 1 090 | 2 113 |
| Прибуток до оподаткування | | 24 296 | 32 609 |
| Кредит з податку на прибуток | 22 | 6 | - |
| Чистий прибуток за рік | | 24 302 | 32 609 |
| Інші сукупні доходи/(витрати): | | | |
| <i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i> | | | |
| Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід: | | | |
| - Нереалізований (збиток)/прибуток від переоцінки | | (1 649) | 2 037 |
| - Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутків чи збитків | | (8) | (8) |
| - Податковий ефект | | (6) | - |
| <i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i> | | | |
| Будівлі: | | | |
| - Переоцінка будівель | | 139 | (70) |
| - Податковий ефект | | (25) | 15 |
| Інші сукупні (витрати)/доходи | | (1 549) | 1 974 |
| ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК | | 22 753 | 34 583 |

Затверджено до випуску та підписано 16 березня 2021 року.


Г. Ю. Самаріна
В.о. Голови Правління

 В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Рис. 2. Звіт про прибутки та збитки КБ АТ «Приват Банк» за 2020 рік, млн.грн

Рух грошових коштів АТ КБ «Приват Банк» за 2020 рік

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про рух грошових коштів за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

| У мільйонах українських гривень | Прим. | 2020 рік | 2019 рік |
|---|-------|-----------------|-----------------|
| Грошові потоки від операційної діяльності | | | |
| Процентні доходи отримані | | 32 658 | 33 239 |
| Проценти сплачені | | (12 266) | (14 095) |
| Виплати та комісійні отримані | | 27 649 | 24 575 |
| Виплати та комісійні сплачені | | (8 888) | (6 386) |
| Дохід отриманий від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів | | 3 103 | 2 589 |
| Сплачені витрати, пов'язані з персоналом | | (7 683) | (7 311) |
| Адміністративні та інші операційні витрати сплачені, крім сплачених витрат, пов'язаних з персоналом | | (6 315) | (6 576) |
| Інші доходи отримані | | 1 319 | 2 187 |
| Податок на прибуток сплачений | | (4 403) | (2 073) |
| Грошові потоки, отримані від операційної діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях | | 25 174 | 26 149 |
| Зміни в операційних активах та зобов'язаннях | | | |
| Чисте зменшення/(збільшення) залишків обов'язкового резерву | | 5 | (6) |
| Чисте зменшення/(збільшення) заборгованості банків | | 2 065 | (27 073) |
| Чисте зменшення/(збільшення) кредитів та авансів клієнтам | | 2 562 | (10 245) |
| Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів | | (2) | 270 |
| Чисте зменшення/(збільшення) інших активів | | 300 | (601) |
| Чисте (зменшення)/збільшення заборгованості перед банками та іншими фінансовими організаціями | | (220) | 111 |
| Чисте збільшення коштів клієнтів | | 56 207 | 21 979 |
| Чисте (зменшення)/збільшення резервів, інших фінансових та нефінансових зобов'язань | | (689) | 25 |
| Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності | | 85 402 | 10 609 |
| Грошові потоки від інвестиційної діяльності | | | |
| Надходження від продажу основних засобів | | 36 | 21 |
| Придбання основних засобів та нематеріальних активів | | (2 224) | (1 923) |
| Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток | | - | 46 |
| Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід | | 32 135 | 37 910 |
| Придбання інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід | | (81 623) | (24 156) |
| Надходження від погашення інвестиційних цінних паперів за амортизованою вартістю | | - | 12 235 |
| Придбання інвестиційних цінних паперів за амортизованою вартістю | | (1 468) | - |
| Чисті грошові кошти, (використані)/отримані від інвестиційної діяльності | | (53 144) | 24 133 |
| Грошові потоки від фінансової діяльності | | | |
| Погашення зобов'язання орендаря з лізингу | | (631) | (531) |
| Погашення кредиту рефінансування НБУ | | (7 621) | (2 068) |
| Виплата дивідендів | | (24 457) | (11 518) |
| Чисті грошові кошти, використані в фінансовій діяльності | 31 | (32 709) | (14 117) |
| Вплив зміни курсів обміну на грошові кошти та їх еквіваленти | | 4 033 | (1 815) |
| Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти | | (1) | - |
| Чисте збільшення грошових коштів та їх еквівалентів | | 3 581 | 18 810 |
| Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року | | 44 487 | 25 677 |
| Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року | 6 | 48 068 | 44 487 |

Затверджено до випуску та підписано 16 березня 2021 року.

Г. Ю. Самаріна
В.о. Голови Правління



В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Рис. 3. Звіт про рух грошових коштів АТ КБ «Приват Банк» за 2020 рік, млн.грн

Додаток Г

Зміна власного капіталу АТ КБ «Приват Банк» за 2020 рік

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про зміни капіталу за рік, що закінчується 31 грудня 2020 року

| У мільйонах українських гривень | Акціонерний капітал Прим. | Емісійний дохід | Резерв переоцінки будівель | Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів | Результат від операцій з акціонером | Загальні резерви та інші фонди | Накопичений дефіцит | Всього капіталу |
|---|---------------------------------|--------------------|----------------------------------|--|---|-----------------------------------|------------------------|--------------------|
| Залишок на 1 січня 2019 | 206 060 | 23 | 687 | (3 303) | 12 174 | 6 211 | (190 388) | 31 464 |
| Прибуток за звітний період | - | - | - | - | - | - | 32 609 | 32 609 |
| Інші сукупні доходи/(збитки) за рік | - | - | (55) | 2 029 | - | - | - | 1 974 |
| Всього інших сукупних доходів/(збитків) за рік | - | - | (55) | 2 029 | - | - | 32 609 | 34 583 |
| Зміна у резервах переоцінки будівель внаслідок: | | | | | | | | |
| - переведення (амортизація) резерву переоцінки будівель до нерозподіленого прибутку | - | - | (18) | - | - | - | 18 | - |
| Розподіл прибутку: | | | | | | | | |
| - виплата дивідендів | - | - | - | - | - | - | (11 518) | (11 518) |
| - переведення до резервного фонду | - | - | - | - | - | 639 | (639) | - |
| Залишок на 31 грудня 2019 | 206 060 | 23 | 614 | (1 274) | 12 174 | 6 850 | (169 918) | 54 529 |
| Залишок на 1 січня 2020 | 206 060 | 23 | 614 | (1 274) | 12 174 | 6 850 | (169 918) | 54 529 |
| Прибуток за звітний період | - | - | - | - | - | - | 24 302 | 24 302 |
| Інші сукупні доходи/(збитки) за рік | - | - | 114 | (1 663) | - | - | - | (1 549) |
| Всього інших сукупних доходів/(збитків) за рік | - | - | 114 | (1 663) | - | - | 24 302 | 22 753 |
| Зміна у резервах переоцінки будівель внаслідок: | | | | | | | | |
| - переведення (амортизація) резерву переоцінки будівель до нерозподіленого прибутку | - | - | (39) | - | - | - | 39 | - |
| Розподіл прибутку: | | | | | | | | |
| - виплата дивідендів | 17 | - | - | - | - | - | (24 457) | (24 457) |
| - переведення до резервного фонду | 17 | - | - | - | - | 1 631 | (1 631) | - |
| Залишок за 31 грудня 2020 | 206 060 | 23 | 689 | (2 937) | 12 174 | 8 481 | (171 665) | 52 825 |

Затверджено до випуску та підписано 16 березня 2021 року.

Г. Ю. Самаріна
В.о. Голови Правління



В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Рис.4. Звіт про зміни у капіталі АТ КБ «Приват Банк» за 2020 рік, млн.грн

В.о. ректора Національного ТУ
«Дніпровська політехніка»
академіку НАН України
професору Півняку Г.Г.

ЗАМОВЛЕННЯ
на виконання кваліфікаційної роботи

Просимо Вас надати можливість студентці групи 072-18зск-1 фінансового-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки НТУ «Дніпровська політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Пшеничній Анні Андріївні виконати кваліфікаційну роботу на тему: «Організація кредитування у комерційному банку (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)» з використанням обліково-економічної інформації фінансової установи АТ КБ «ПриватБанк».

Тема роботи є актуальною для АТ КБ «ПриватБанк», і становить практичний інтерес для удосконалення роботи банку і заходи щодо покращення організації кредитування можуть бути впровадженні в діяльність банку при його фінансовій діяльності.

Фінансово-економічна інформація передана для виконання дипломної роботи є конфіденційною і не підлягає оприлюдненню.

Керівник напрямку трудових ресурсів
АТ КБ «ПриватБанк»



(Гідлетейчук Ю.П.)

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студентки групи 072-18зск-1 Національного
технічного університету «Дніпровська
політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування» на тему: «Організація кредитування у комерційному банку (на
прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)»
Пшеничної Анни Андріївни

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що банківське кредитування виконує вагомую роль у забезпеченні відновлюваних процесів в економіці, сприяє формуванню нових підприємств, за рахунок цього збільшенню кількості робочих місць та забезпечує соціально-економічний розвиток та економічне зростання.

Позитивним моментом є дослідження теоретичних та організаційно-методологічних питань організації кредитування у комерційному банку. Висновки і пропозиції, викладені в бакалаврській роботі, є достатньо аргументованими. Теоретичне значення полягає у визначенні основних напрямів удосконалення організації кредитування.

Практична цінність дослідження сприяє удосконаленню організації кредитування та запропоновані заходи можуть мати практичне застосування в подальшій діяльності банку для покращення своєї кредитної діяльності.

Загальний висновок про рекомендацію кваліфікаційної роботи до захисту та присвоєння її автору ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» з оцінкою «відмінно».

Керівник напрямку трудових ресурсів
АТ КБ «ПриватБанк»



ВІДЗИВ

на кваліфікаційну роботу студентки групи 072-18зск-1 Пшеничної Анни Андріївни на тему: «Організація кредитування у комерційному банку (на прикладі АТ КБ Приватбанк)»

1. **Мета дипломної роботи** – удосконалення знань стосовно сутності та організації кредитних операцій банків, розкриття їх значення в структурі активів банку та визначення напрямів розвитку кредитування.

2. **Обрана тема актуальна**, тому що банківське кредитування виконує вагомий роль у забезпеченні відновлюваних процесів в економіці, сприяє формуванню нових підприємств, за рахунок цього збільшенню кількості робочих місць та забезпечує соціально-економічний розвиток та економічне зростання.

3. **Зв'язок теми роботи з об'єктом діяльності бакалавра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування**. Тема кваліфікаційної роботи безпосередньо пов'язана з об'єктом діяльності бакалавра напряму підготовки «Фінанси, банківська справа та страхування».

4. **Задачі кваліфікаційної роботи** містять елементи аналізу, що відповідає вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра.

5. **Автором** запропоновано методи удосконалення організації кредитної діяльності та пропозиції щодо удосконалення кредитної політики банку.

6. **Робота з керівником**. Студентка Пшенична А.А., виконувала кваліфікаційну з дотриманням встановленого графіку.

7. **Самостійність при виконанні та оформленні результатів досліджень**. Ступінь виконання кваліфікаційної роботи висока.

8. **Виконання презентації**. Презентація віддзеркалює основні положення кваліфікаційної роботи.

9. **Дотримання стандартів**. Оформлення пояснювальної записки виконано у відповідності зі стандартами ЄСКД.

10. **Робота Пшеничної А.А. виконана для АТ КБ «ПриватБанк» та отримала позитивну оцінку його керівництва.**

Кваліфікаційна робота Пшеничної Анни Андріївни рекомендується до захисту з оцінкою 86 балів.

Науковий керівник
кваліфікаційної роботи



О.В. Крилова

Пшенична А.А., ст. гр.072-18зск-1

Науковий керівник:

к.т.н., доц. кафедри ЕАіФ Крилова О.В.

НТУ «Дніпровська політехніка»,

м. Дніпро, Україна

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

У теперішній час в економіці нашої країни відслідковується тенденція економічного спаду у зв'язку з пандемією COVID-19, тому це є важливим етапом для фінансового ринку, тому що темпи розвитку та стабільність нашої економіки залежить від здатності банківської системи відповідати попиту на грошові ресурси для задоволення потреб учасників кредитування.

Важливою операцією українських комерційних банків є надання кредитів та реалізації кредитної політики в країні, а тому, від кредитних операцій залежить основна частина прибутку банків. Тому актуальною є проблема покращення кредитної діяльності банків.

Серед проблем кредитування комерційними банками в Україні потрібно виділити наступні: нестабільний економічний та політичний стан; нормативно-правова база в Україні в розрізі банківської сектору є в деякій мірі нерозвиненою та неактуальною; облікова ставка НБУ є високою, тому кредитування є доволі дорогим; для клієнтів надані не вигідні кредитні умови; процедура кредитування є досить довготривалою. При аналізі проблем банківського кредитування в Україні було зроблено висновки, що сучасній банківській системі необхідне оновлення, яке буде направлене на підвищення доступності кредитів.

Для розвитку банківського кредитування та створення фінансової стабільності в умовах глобалізації варто вжити низку заходів: вдосконалити банківські послуги для підняття їх конкурентоспроможності; встановити обмеження відсоткових ставок за кредитами в межах державних актів та

контролювати його виконання; за допомогою залучення додаткових ресурсів підняти рівень банківського сектору; заохочувати банки до кредитування інноваційних проектів; виокремити, що скорочення регулятивного капіталу банку на 20% та більше є критерієм проблемного банку; збільшити капітальні ресурси державних банків, підвищити їх кількість та посилити їхню роль на фінансово-кредитному ринку в Україні.

Отже, запропоновані заходи здатні сприяти оздоровленню національної економіки та підвищенню загального стану банківських установ в умовах глобалізації.

Список літератури:

1. Горбачов О.Є., Швець Ю.О. Сучасний стан банківського кредитування в Україні: проблеми та перспективи [Електронний ресурс]/Електронне наукове фахове видання «Економіка та суспільство» – 2018. – № 15 – с. 793-797.– Режим доступу: http://elibrary.donnuet.edu.ua/985/1/15_2018.pdf#page=793